

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-2asabos petit sor egyszer 30 fillér.
minden következőjére 15 fillér.

Nettóter 4000 4000

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, április 10.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A hús problémája.
- Viharos nap.
- Tanoncotthon Aradon.
- A város dolgai.
- Párisi divatvilág.
- Elvert aradi gabonakereskedő.
- Az aradi fiókopera.
- A kiegyezési komédia.
- Aradi ifjú öngyilkossága Kairóban.
- Botrány a Népszínházban.
- Vihar a Hazban.
- Vita a husnagyvágóról.
- Tárca: A hamisított korona és a csittvári krónika.

A hús problémája.

Arad, április 9.

Egy tetszetős, sok rokonszenvvel fogadott terv fog alighanem megfenekezni. A husnagyvágó terve. A husvágó eszméjét nemcsak azért fogadta szívesen a közönség, mert ezzel a vállalatok, a munkások és a fogyasztók száma megszapordott volna. Talán még azért se, mert ennek révén az unokák jövőjében egy sor egyéb, a melléktermékeket földolgozó vállalat születését lehetett várni. Még az se volt a dolognak legesábitóbb oldala, hogy az állatfelhajtás növekedni, a piacok forgalma gyarapodni fog. Mindezek igen jelentős és kézzelfogható előnyök. Hanem a husvágó dolgának részleteiből a közönség lelkéhez más találta meg a legközelebbi utat. Az a kilátás, hogy ennek révén a közönség olcsóbb húshoz juthat. A husvágó tervezője arra vállalkozott, hogy a városban a szükséghez képest mészárszékeket állít föl, amelyben az exportra nem kerülő húst a közönség-

nek mérsékelt áron fogja kiméretni. A husdrágaság csökkentése pedig olyan hatalmas, olyan el nem csitítható érdeke a városnak, hogy annak érdekében az ördöggel is lehetne szövetkezni, ha ez a szövetkezés az olcsó húst megteremtené. Talán ez a körülmény okozta leginkább azt, hogy a város a támogatásnak olyan módjára mutasson készséget, amely eddig nem volt szokásban: a pénzbeli segítségre, a szubvencióra.

A városatyák mai értekezletén ez az ügy különböző nézetek világitásába került. A szubvenció ellenzői fölvetették azt a kérdést: a husnagyvágó kedvesebb-e a városnak, amely ezután lesz, s amelyet idegen ember csinál, vagy pedig az a hetven mészáros, aki eddig is köztünk élt, adót fizetett s akiknek az existenciáját kegyetlenül fenyegeti a husvágó terve. Azt is kifejtették, hogy a husvágó nemcsak, hogy csökkenteni nem fogja a magas husárakat, de azokat még feljebb csigázza. A husvágó révén megnövekedik a vágóállatok keresete, s ezzel az állatok ára felszökik, tehát a húst is drágul. Fölhozták az érvek láncolatában, hogy a husvágó tulajdonképpen nem gyár, tehát a terve nem is tartozott volna a gyáripari bizottság elé. Igen figyelemreméltó volt az a megjegyzés is, hogy a husvágó a legközvetlenebb előnyt a környékbeli állattenyésztő közönségre jelenti. A támogatásra tehát inkább a megye, vagy a gazdasági egyesület illetékes.

De a terv védői körülbelül ugyanannyi ellenérvet tudnak sorba állítani. A polgármester azon az állásponton volt, hogy a husvágó egészen más marha-anyagot

dolgoz föl, mint a minőre a helyi mészárosoknak szükségük van. Tehát a mészárosokkal nem fog konkurrálni a vállalat. A marha árát se drágíthatja meg, mert a marhának is országos árfohlyama, napi ára van, amelyet helyi viszonyok lényeges eltérésre alig bírhatnak. A polgármester valószínűnek tartotta, hogy a husvágó növelni fogja az állatfelhajtást, s így a mészárosoknak is jobban lesz módjukban válogatni, vásárolni. Az, hogy a husvágó gyár, vagy nem gyár, különös beszámítás alá nem esik. Azért, mert az exportált húst nem iparcikk, a husvágóra nem lehet azt mondani, hogy nem gyár. Mindenesetre nagy üzem s mint ilyen egészen úgy kell tekinteni, mint más nagy üzemet, ahol például szövőcérnát csinálnak a nyers anyagból.

A középvezetést meghuzni mindenesetre bajos. A közeledő konkurrenciát — ha a husvágó csakugyan az lesz — mindig sötétebb színben látják az érdekeltek, mint a minő az a valóságban lesz. Viszont az is valószínű, hogy a polgármester tiszteletre méltó optimizmusában s abban a még inkább tiszteletre méltó szándékban, hogy a város nagy vállalatait szaporítsa, — látja minden oldalon olyan derűsnek, biztatónak a tervet.

Hanem a középvezetéstre nincs is szükség. Az előértekezleten elsikkadt a figyelem elől valami, aminek pedig lényeges szerepe van a kérdés körül. A tanács javaslatában nem kívánja, hogy a husvágó az olcsó hússal biztató mészárszékeket fölállítsa. Így már mindenesetre kevésbé izgat a husvágó után való vágy. Ha arról lett volna szó, hogy a hetven mészáros

A hamisított korona és a csittvári krónika.

A múlt napokban tele voltak újságaink a „Le Journal” című francia hírlap ugynevezett szenzációs közleményeinek ismertetésével, mely közlemények írója: Jean de Bonnefone nevű állítólagos pápai historikus azzal akarta meglepni a világot, hogy a magyarok klenódiuma, a királyság szimbolumát képező magyar szent korona hamisítvány. Ezekben a leleplezésekben el van mondva, hogy a magyar korona, melyet hagyomány szerint István első királyunknak Szilveszter pápa küldött, soha se volt a szent király fején, a pápa bullája, melylyel adományát kíséerte, apokrif s hogy a koronán sokkal későbbi időből származó ötvösmunka van s így a magyaroknak a koronához fűzött kegyeletei falsamokhoz kapcsolódik.

Nagy fordulata az időknél, hogy ma ezekről a dolgokról nyomtatásban úgy lehet beszélni, mint akármiféle egyéb napi érdekességről. És nagy fordulata az időnek az is, hogy ezekről a dolgokról még beszélni lehet egyáltalán. Ez a fordulat mindössze száz esztendő

alatt következett be, jelöl annak, hogy egy évszázadon belül hazánkban a szó és a gondolat szabadsága milyen nagy mértékben meggyökerezett, de jelöl annak is, hogy száz év alatt sokat felejtünk az ezen idők folyamán egymást felváltott nemzedékek.

A miről most Bonnefone ur a francia újságban cikkelyt ír s a mit az összes magyar hírlapok leközlönek, egy évszázaddal ezelőtt olyan titok volt, melyet csak suttogva közöltek egymással az emberek s a melyért nem egy hazafi került börtönbe, vesztette el a vagyonát. Olyan titok volt, melytől hidegen borsózott végig annak a háta, aki azt hallotta; felfedezés, mely megpróbálta még a legerősebb szíveket is. Titok, melyet az illetékes körök leplezni igyekeztek s mely épen azért nyert folytonosan tápot a közhitben holott azonnal megszűnt annak a hátborsóztató hatása, mikor megszűnt titok lenni és a tudomány megállapította, hogy a magyar korona tulajdonkép micsoda.

A magyar szent korona sok hanyattatáson ment keresztül a régi korszakok háborús, bizonytalan viszonyai között. A koronázási jelvények többet voltak az országon kívül, mint hazai területen. Albert halála után — kinek

uralkodása alatt Visegrádon őrizték a koronát — özvegye: Erzsébet királyné ellopatta s az országból kimenekülve, magával vitte. Ötödik László idejében a rendek tárgyalásokat folytattak Frigyes császárral a korona kiadása ügyében, de csak Mátyás király idejében került az víz-sza hetvenezer arany ellenében, hogy a nagy Corvint meglehessen koronázzon. A török háborúk idején újból Bécsbe, majd Prágába került a korona s csak 1608-ban hozták azt vissza Pozsonyba. De 1683-ban, mikor Kara Musztafa a török hadaival Bécsnek indult, újból vándor-utra kelt a korona. Előbb Bécsbe, majd Linzbe, aztán Passauba vitték. 1712-ben visszakért Pozsonyba, ahol 1784-ig maradt, mikor második József császár újból Bécsbe vitette és a „Schatzkammer”-ban helyezte el. A vezeklő József 1790-ben vitette vissza Budára, ahol ropant nagy ünnepélyességek közt helyezték el a drága ereklyét.

Magyarországon ekkor már erősen izzott a hamu alatt a forradalom parázsa. Es ugyancsak erősen dolgozott a bécsi abszolutizmus, hogy valahogy ki ne pattan hasson a láng a hamu alól. Eszközei azonban inkább élesztették, mint fojtották a tüzet. Az egész ország titkos kon-

esetleges kárával a lakosság tulnyomó részén, épp a legszegényebb osztályon segítettek volna: akkor bizony mellékes lenne a hetven mézárós, ha még olyan tiszteltreméltó, becsült polgártársaink is ők. De így, a megváltozott formájában tényleg nem látszik az új terv többnek, mint más vállalat, amely nem tarthat nagyobb támogatásra számot, mint a többi. Ha pedig ez az új vállalat már meglevő vállalatoknak, iparosoknak igazán versenytársa lehet, akkor a város, mint erkölcsi testület, köteles ezt a versenyt teljes semlegességgel nézni, nem pedig a versenyt a szubvenció és kedvezmények által egyenlőtlené tenni, az egyik fél javára billenteni.

A dolognak legszomorubb oldala a közönség csalódása. Akár megvalósul a husvágó, akár nem: olcsóbb hus nem lesz. S ezt elfelejtették a mai előértekezleten, a mint hogy a városnál igen szívesen elfelejtkeznek erről a kérdéstről. Az olyan experimentálások, mint a minő a tengeri hallal történt, még egy évőkanálnyira se meritették ki a husinség tengerét. A husdrágaságon egy dolog változtatható: a hatóságai mézárások. Ezt föl kell állítani. S ennél a kérdésnél már nem jöhet számba hetven mézárós érdeke. Hetven ember, vagy hetven család kedvéért hatvanezernek érdekeit, az igazi közérdeket nem szabad, nem lehet mellőzni. A próbavágások sikertől kudarcra még nem lehet mód arra, hogy ezt a tervet elaltassák. Egyekben a próbavágások dolga is olyan rumorral történt, hogy azt kár is lenne romoly ellenérvnek fölhozni. Igenis, a husdrágaságon csökkenteni kell. S ha a husvágó terve nem arra való, hogy csökkentsen, neg kell fogni a biztos eszközt: a hatóságai mézárásokat. Azzal a pénzzel, amellyel a készülő vállalatot akarták támogatni, s amelyet, a hangulatból ítélve, az a holnap közgyűlésen nem fog megkapni, öltétlenül meg lehet csinálni a hatóságai mézárásokat. Ezzel pedig a közönség biztosan eléri azt, amit, elismerjük, a husvágó révén csak *talán* érhetne el.

Viharos nap.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnöklése alatt ülést tartott, melyen a felekezeti és községi tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat került tárgyalásra. Pop C. István beszéde után nagy vihar tört ki Vajda Sándor egy tegnapi magyargyalázó felszólalása miatt. Ugron hevesen támadta Vajdát, az elnök pedig jegyzőkönyvi megrovást indítványozott. A határozathozatalt holnapra halasztották.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, április 9.

A képviselőházban ma nagy reménykedéssel nézték az emberek a fekete táblát, melyen már csak egyetlen szónok volt felírva az általános viához: Pop C. István.

— Elfogyott már a nemzetiségi szusz! — mondogatták egymásnak a fiatalabbak.

Persze, ez még nem jelent a vita befejezésére semmit. A fekete táblára az utolsó negyed-órában is iratkozhatnak fel újabb távbeszélők és a részletes vitát! még olyan kaliberű parlamenti emberek, mint a nemzetiségiek is elhuzhatják akár aratásig.

Az érdeklődés egyébként éppen a fagypontra áll. A soros elnökök valahogy összereltek hatvan embert, de ezekre úgy kell vigyázniok, mint a szemük fényére, hogy ne illanjanak el ebből az unalmas világból. A miniszterek közül is csak Apponyi és Josipovich Géza vannak az ülésteremben.

A folyosón azonban nagy az élénkség. A képviselők csoportokba verődve olvasgatják az Országgyűlési Értesítőt, Ugron Gábor pedig magából kikelve kiabálja:

— Ez disznóság! Ezt nem szabad tűrni!

Szóval történt valami. Még pedig nem ma, hanem tegnap, amikor Vajda Sándor suttogva magyargyalázó verseket olvasott fel a Házban. Vihar ígérkezik.

A vihar ki is üt, de csak az ülés végén. Előbb Pop C. István mond rettenetesen hosszú beszédet. Nincs az evangelistáktól istenben boldogult Hazafi Veray Jánosig olyan író, akiből ne idézne. Sikerül is majdnem teljesen kibeszélni az ülést. De a vihart mégsem lehet elkerülni. A hangulatból ítélve, a mai viharzás még csak a csendesebbik. Hanem ami holnap lesz...

Távirati tudósításunk:

(Pop C. István, a társzónok)

Az ülésen Justh Gyula elnökölt.

Pop C. István volt az első szónok. Azzal kezdte, hogy a napirenden levő javaslat sérti a felekezetek autonómiáját s a legerőszakosabb támadás a nemzetiségek ellen. Az ő felfogása szerint a kormánynak nem is volt joga ezt a javaslatot benyújtani, mert csak átmeneti kormányzásra vállalkozott. Valószínűnek tartja, hogy a Wekerle-kabinet ezzel a törvényjavaslattal csak palástolni akarja azokat a mulasztásokat, melyeket programjával szemben elkövetett. A kormánynak mindaddig nem lett volna szabad előállania ezzel a törvénytervezettel, míg ebben az irányban meg nem kérdezte a felekezeteket. Kijelenti, hogy a nemzetiségi képviselők, ha a koalíció őszintén akarja a békét, még éjszakának idején is készek erre. (Derűtlenség.)

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy legelőször közeledjék a tárgyalás alatt levő javaslatához. (Derűtlenség.)

Pop C. István: Hivatkozik báró Eötvös József-re, aki a nemzetiségi kérdésről éppen úgy gondolkodott, mint ő s idézi Mocsáry Lajost, a függetlenségi párt egyik volt vezérét, aki a függetlenségi párt mostani nézeteivel szemben homlokegyenest ellenkező tanokat hirdetett. Szünetet kér.

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után

Pop C. István: A románok most nyelvükért és egyházuk autonómiájáért léptek sorompóba. Részletesen bírálja a törvényjavaslatot.

A beszéd befejeztével nagy vihar tört ki Vajda Sándor tegnapi beszéde miatt. Erről lapunk más helyén tudósítunk.

Tanonc-otthon Aradon.

Apponyi rendelete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 9.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter ma Varjassy Árpád királyi tanfelügyelőhöz rendeletet intézett az iparostanoncok jutalmazása és az aradi tanonc-otthon szervezése tárgyában. A rendelet hangsúlyozza, hogy az 1907. évi költségvetésben a törvényhozás az iparoktatás céljaira 10.000 koronát szavazott meg. A törvényhozás az iskolák segélyezésén kívül más módokon is elő akarja mozdítani az iparostanoncok szakszerű kiképezését, erkölcsös nevelését és hazafias szellemének megszilárdítását. E célok elérésére alkalmas eszközöknek

ventikulumból állt a tizenharmadik század utolsó tizedében s minél nagyobbak voltak az üldözések, minél sűrűbbek a bebörtönzések, annál jobban terjedt az új szellem. Az új szellem, mely ha érvényesülést nyer, a hazai üdvére vezet, de így csak a hazafiakat vezette a verpadra. Ezekben a végtelenül gyászos időkben támadt fel a szent korona meghamisításának híre. Nem voltak nyilvános összejövetelek engedélyezve; nem volt sajtó s mégis rohamosan terjedt a hír, hogy az a korona, a mit József császár visszahozatott, nem az igazi: nem Szent István koronája, de egy hamisítvány. Megfagyott a vér a hazafiak ereiben erre a hírre, de az terjedt. Kutatták a forrásokat, a melyekből az származott, de nem jöttek rá. Pedig az egész történet le volt írva a „Csittvári krónika“-ban, csak hogy ennek a fólíánsaihoz soha se jutott hozzá a hatalom, minden erőszakos keresése dacára.

Mi volt az a „Csittvári krónika“? Igazában ma sehet tudni. Élő ember már nincs, aki azt látta volna, de az öregek szájhagyomány gyanánt adták tovább, hogy volt. És úgy adták tovább, hogy halálukig örökös rettegésben voltak, mivel hogy fiatalkorukban nekik is volt valami közük ahhoz a krónikához.

Kétféle verzió van a „Csittvári krónika“-felől. Egyiket a Pallas Lexikonja jegyzi fel, mikor Csicsva vára szóra utalva az olvasót, elmondja, hogy Castrum Chychhwa (vagy Csicsva vára) Zemplénmegyében állott, közel Varanóhoz, az Inica-hegy gerincének végső ormán. Ezt a várost Barkóczy Ferenc, a fejedelemnek: II. Rákóczi Ferencnek generálisa ostrom nélkül átadta a császáriaknak és maga is hozzájuk pártolt, amiért aztán ajándékkal kapta a várost. Ott tartották — ugymond a hagyomány — a csicsvai könyvet, melybe minden hazugságot beírtak.

A másik verziót koszorús költők: Jókai Mór örökölte meg egyik legszebb regényében, a nemzeti evolúció korrajzában, az „Eppur si muove“-ban. Szerinte a csittvári krónikát nem Csicsvaváráról nevezték el; „csitt“ azt teszi: legyünk némák. Ezt a krónikát 1665-ban kezdték el vezetni névtelen szerzők Sárospatakon. Mindig a fiatalság kezén volt az, mely rajongó, jó titoktartó és jó szövetkező. Bele volt abba írva minden titkos és titkolni való dolog, a mi az egykori ifjából a hatalom polcaira került öregeknek sok álmatlan éjszakát szerzett s amit azért ezek, az üldözés eszközeinek kezükbe kerültével kerestek is nagy mohósággal, de meg-

találni soha se tudtak. Jókai szerint csak a jezsuiták, akikről a krónika sok kedvezőtlen adatot jegyzett fel, hirtelinték el, hogy az válogatott hazugságok és bolond ötletek tárháza, de fiatal debreceni és sárospataki tógátusok és öreg, érdemjeles szeptemvirek egyformán tudták, hogy az a krónika nem egyéb, mint a szabadság a hamu alatt.

Fel van jegyezve, hogy ezt a krónikát az ifjuság hogy őrizte. A saját élete árán is megmentette az utódoknak. Mikor 1802-ben Debrecenben az örökké emlékezetes, rémítő tűzveszély dühöngött, midőn a templom és a kollégium mind sorban égtek, a guynhókegyikében két bennszorult diák — a krónika őrei — az égő házból ki nem jöhethetvén, a földre letették a krónikát „és arra ráfeküdvén, öntestükkkel védelmezték azt meg az összeégés ellen.“ Az egyik megmentő neve Karika János volt. És fel van jegyezve az is, hogy mikor 1820 körül újból Debrecenben írták a krónikát, az ifjak laponként szétosztották azt maguk között, ruhájuk alá rejtve s így mentették meg az inkvizáló hatóságok elől. Nem pusztán szóhagyomány, hogy nagy orientalistánk: Körösi Csoma Sándor is a krónikairók közé tartozott.

Nos, bár csak hagyományként szállt az,

tartja a kultuszminiszter az ifjusági egyesületeknek, iparostanonciskolai otthonok terjesztését és támogatását, továbbá a rajzolásban kitűnő, a tanulásban szorgalmas s példás magaviseletű tanulók jutalmazását. Ecélből felhívja a tanfelügyelőt, hogy *gondoskodjék egy aradi tanonc-otthon szervezéséről*. Ertesíti továbbá a tanfelügyelőt a következőkről:

A tanoncok helyes irányu művelését előmozdító ifjusági egyesületek terjesztése céljából ez évi *szeptember havától* egyelőre Aradon kívül még a következő városok iparostanonciskoláival kapcsolatban szerveztessenek tanonc-otthonok: Pécsent, Baján, Ujvidéken, Besztercén (az állami iparos tanonciskolában), Nagyváradon, Esztergomban, Székesfejervárott, Debrecenben, Egerben, Komáromban, Marosvásárhelyen, Kecskeméten, Pozsonyban, Eperjesen, Sopronban, Nyiregyházaán, Szatmárnémetiben, Nagyszébenben (állami ipariskolában), Temesvárt, Nagybecskerekén, Pancsován, Szombathegyen és Nagykanizsán.

A rajzbeli előmenetel jutalmazására már a folyó iskolai évre 2000 (kettőezer) koronát engedélyeznek olyképpen, hogy egy-egy tanuló részére 50 (ötven) korona jutalomdíj adassék.

A város dolgai.

A villamostársaság ügyei. — A munkástelep. — Adó a bózára. — A vashid és a körtöltés. — A kulturpalota helye. — A felsőbbleányiskola. — A szeszgyárak fentartása. — A Weitzer örökség költségei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 9.

A város törvényhatósági bizottsága holnap délután tartja meg április havi rendes közgyűlését, amely elé nagy érdeklődéssel tekint a város közönsége, amennyiben holnap több fontos ügy kerül tárgyalásra. A tanács *Károlyi Gyula* gróf főispán elnökle alatt ma délelőtt foglalkozott a közgyűlés sorrendjén szereplő tárgyakkal és meghozta a holnapi közgyűlés elé terjesztendő javaslatait. Délután a törvényhatóság tagjai *Müller Károly* elnökle alatt tartottak értekezletet, amelyen a közgyűlés elé kerülő ügyekkel foglalkoztak. A tanács javaslatait és a városatyák álláspontját az alábbiakban ismertetjük:

utókorra, hogy ebben a csittvári krónikában benne volt a Jean de Bonnefons ur huszadik századbéli leleplezése. A leleplezés, melyet hidegen tárgyalt a zsurnalisztika, de mely akkor a legborzasztóbb titkok egyike volt. Jókai, akinek a romantikus meséi közé olyan szépen bevannak ékelve az apró jegyzőkönyveiben mindenfelől összegyűjtött történelmi adatok, a legkisebb skrupulus nélkül írta meg 1870-ben a csittvári krónikáról, hogy abban fel volt jegyezve, miszerint a szent korona „mindenestől, gyöngyöstül, drágakövestül nem ér többet tízezer tallérról, sőt egy bécsi ötvös ajánlkozott, hogy ezer tallérból kiállítja mását, mégis hetvenezer aranyat adott érte első Mátyás idejében az ország, hogy visszakapja, pedig a hogy a rajta levő képek és nevek bizonyítják, ez a korona nem is volt soha Szent Istvánnak a fején. Az angelus, aki azt hozta, nem valami angyal, hanem aggelos, ami görögül küldöncöt jelent: Dukas Mihálynak valami embere.”

Akkor már Jókai bátran kiírhatta ezeket. Rég elmúltak az idők, mikor ilyesmiért a vérmézőn ütötték le az emberek fejét. A Martinovitsék titkai nem voltak többé titkok, de a korona a tudományos meghatározás alapjává lett. A „hamisított” koronán a legkiválóbb tu-

(Két villamos-ügy.)

A tanács most ismét a közgyűlés elé viszi az a javaslatát, amely február hóban lekerült a napirendről, hogy a törvényhatóság alakítson egy bizottságot amelynek az lenne a feladata, hogy a villamossági részvénytársaság és a város között felmerülő vitás kérdéseket eldöntse. A bizottság tagjaiul a tanács *Schusztér Acsev*, mérnököt és *Virágh Lajos* főmérnököt, a villamossági társaság pedig *Oszwald* mérnököt és *Nesnera* Aladárt ajánlja.

A villamossági társaság másik ügye egy pörből kifolyólag kerül a közgyűlés elé. Az államvasutak igazgatósága ugyanis a vasuti felüljáró építése alkalmával a villamoslámpákat áthelyezteté, amiért a villamossági társaság 600 koronát kapott. Az államvasutak igazgatósága az áthelyezési munkálatokért járó költség erejéig pört indított a város ellen, amelyet meg is nyert, mert a budapesti törvényszék ama indok alapján hozta meg ítéletét, hogy a köztekintet érdekében történt az áthelyezés. A város veszített pörével a jogügyi bizottság is foglalkozott s itt az a vélemény alakult ki, hogy az államvasutak sokkal luxuriózusabban helyezteték át a lámpákat, mint azt a köztekintet megkövetelte volna. Ezért a város nem köteles az egész 600 koronát megfizetni, hanem csak 380 koronát. A többi 220 koronát a villamossági társaságnak kell megtérítenie. A városi tanács ártir ebben a tárgyban a villamossági társasághoz, amfely kijelentette, hogy a 220 koronát hajlandó a városnak megtéríteni. A tanács a társaság ajánlatát elfogadásra ajánlja, amihez hozzájárultak a városatyák is.

(Az aradi munkástelep.)

A vaggongyári munkásoknak a munkástelep céljaira adandó telek iránti kérvényét a tanács azzal terjeszti a közgyűlés elé, hogy első sorban a *versenyteret*, másodsorban pedig a Libás-dűlőt jelölje ki s egyben szólítsa fel a munkásokat, hogy amennyiben az ajánlatot elfogadják, a vételár 80 százalékát azonnal fizessék le.

Az ügygel a városatyák értekezletén is foglalkoztak s itt az a vélemény alakult ki, hogy a munkások nem mennek bele a város ajánlatába. Végre *Varjassy* polgármester felvilágosította az értekezleten megjelenteket, hogy a versenyter a munkástelep céljaira alkalmas.

(A bózások fizetnek.)

Az aradi szikvizgyárosok arra kérték a tanácsot, hogy az utcákon elárusításra kerülő bózát adóztassa meg. A tanács tekintettel arra, hogy a városnak ebből az adóból tetemes jövedelme lesz, azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a bózaelárusítók minden liter bóza után két fillér adót fizessenek.

(A vashid és a körtöltés.)

A közigazgatási bizottság által kiküldött albizottság tudvalevőleg megkötötte az óvár-

téri telektulajdonosokkal az egyezséget a Marhid és a körtöltés kiépítéséhez szükséges telek megszerzésére vonatkozólag. A tanács zal terjeszti a közgyűlés elé az egyezség hogy hagyja jóvá, mert ezzel a város elkerül a bírói uton való kisajátítással járó hosszadalmas eljárást.

(A kulturpalota ügye napirenden.)

A városrendezési bizottság szombati ülésén azt a javaslatot fogadta el, hogy a kulturpalota ügyét egyelőre vegyék le a közgyűlés napirendjéről, mert a helyre vonatkozólag történt megállapodás. A muzeumok és könyvtárak országos felügyelősége, amely 150 ezer koronával járult hozzá az építkezés költségeihez, ma leiratot intézett a városhoz, hogy *állapítsa meg a palota helyét*. A tanács javasolja a közgyűlésnek, írjon fel a muzeum felügyelőségéhez, hogy küldön le valakit Aradra aki a város szakértőivel együtt állapítsa meg a palota helyét.

(Az állami felsőbb leányiskola ügye.)

A tanács azzal terjeszti a közgyűlés elé a kultuszminiszter leiratát, a melyben a felsőbb leányiskola létesítését határozza el, hogy ve tudomásul s *Apponyi Albert* gróf kultuszminiszternek, továbbá *Tóth János* és *Molnár Vilmos* államtitkároknak köszönetet szavazzon.

A törvényhatósági tagok értekezletén elhatározták, hogy valaki szólaljon fel a közgyűlésen és javasolja, hogy irjanak fel a közgyűlési ügyi kormányhoz, hogy az állami felsőbb leányiskola tanerőinek kinevezésénél legyen tevénytétel a mostani magánjellegű felsőbb leányiskolánál alkalmazásban levő tanerőkre.

(A szeszgyárak kontingensének megszorítása.)

Temesvár törvényhatósága feliratot intézett *Wekerle Sándor* pénzügyminiszterhez, amely arra kéri, hogy mellőzze az ipari szeszgyárak kontingensének még nagyobb mérvű megszorítását és ne tegye lehetetlenné a szeszipari vállalatok további fennmaradását. Temesvár kérelmére átiratot intézett Aradhoz, hogy az a hasonló szellemű felirattal támogassa. Az a tanács pártoló javaslatával kerül a közgyűlés elé.

(A Weitzer-örökség költségei.)

A holnapi közgyűlés a város egyik tevénytétel kigyójjával: a Weitzer örökséggel is foglalkozik. *Lovag Hochenberger Viktor* dr. gráci ügyvéd a város megbízottja ugyanis benyújtotta a költségvetéséről és 12.373 korona 76 fillér költségeinek megfizetését kéri. A tanács azzal terjeszti a közgyűlés elé a számlát, hogy mondja ki, helyt a városnak meglesz a beszavatozás. *Hochenberger* megkapja a kért összeget, amelyet felterjesztik a belügyminiszterhez közalapítványi ügyigazgatóságához.

dósok törték a fejüket, hogy annak eredetét, jellegét, értékét meghatározhassák. És a miért annyian sinylődtek egykor börtönben, a miért annyian szenvedtek mártír halált, vagy szenvedtek hosszú, kínos élet vergődése között, folyton rettegve a verpadot, azt hivatalosan, az ország rendeletéből állapította meg a tudomány, hogy szent koronánk eredetében nem kevés homály van, a mi ezer éves multunk hányattatásai között csöppet se csodálandó.

Pauler Gyulának kutatásai már tisztába hozták, — anélkül, hogy koronánk anyagi és erkölcsi értékét csökkentették volna — hogy a szent korona felső (régibb) részét csak „állítólag” ajándékozta II. Szilveszter pápa és a mult század második felében minden nagyobb emlíelő nélkül állapított meg annak a bullának a problematikus értéke, amelyet *Bonnefons* ur most hamisítványnak állít. Az 1882. évben a magyar tudományos akadémia által a koronáról és a koronázási jelvényekről eszközölt felvételek, melyek nyomán ma már teljes hiteltelenségű tervrajzunk és képeink vannak, csöppet se táplálják a fantasztikus illuziókat, de megmondják, hogy a régibb koronarész munkája kezdetleges, a *Dukas*-féle rész pedig fejlettebb ötvös-művészetre vall. És már az 1867.

év március 26-án felvett jegyzőkönyv alapján látja, hogy a koronát ékítő drágakövek érték többet 3409 forintnál.

Hát *Bonnefons* ur nyugodt lehet. A most franciául elmondott, azt Magyarországról tudja mindenki és amit tudunk, az igazat senkit se többé, ahogy igazgatta öregapánk száz évvel ezelőtt. Mert a koronánknak nem az adja meg, valódi e második Szilveszter bullája vagy nem, érnek-e a drága negyedfélezer forintnál többet vagy nem, az, hogy ez a részben kezdetleges, részben lettebb ötvös-művészetre valló, két egy messze élő korszakból származó és összekapott, az átalakítások közben szenvedett, kétféle fényűző, középpontjában barbár don keresztülfurt korona a magyar királyság szimbóluma, a magyar államnak ez a jelvénye, mely minden hazafinak egyaránt drága, nem birna is művészi vagy műtörténeti értékkel, mert kifejezője azoknak a sok századok küzdelmeknek, amelyekben keresztül kellünk, hogy az e korona alatt egyesült magyar nemzet megérjék a fennállás ezredéves fordulóját és annak a varázsnak, amely hozzájárul a megdobogtatja a szívét annak, aki azt dől keresztet látja.

Elvert aradi gabonakereskedő.

Botrány a József főherceg-uton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 9.

Fényesen jellemzi az aradi közbiztonsági állapotokat, hogy alig néhány száz lépésnyire a városházától, délben, amikor a forgalom e környéken a legnagyobb, a napokban két román paraszt véresre vert egy aradi gabonakereskedőt. Az eset részletei a következők:

Berger Bernát gabonakereskedő a gabonapiacra a környékbéli földmivelőktől szokta összevásárolni készletét. A minap is vásárolt egy csemő gabonát s egyebek közt megvette Sztojka Mitru kovaszinci földmives búzáját is. 108 koronában alkudták ki a buza árát, a pénzből Berger 100 koronást azonnal átadott, s felhívta a gazdát, kísérelje el egy közeli üzletbe, ahol váltani fog s kifizeti a nyolc koronát. Sztojka ebbe beleegyezett, de ugylátszik közben meg gondolta a dolgot, mert mikor Berger kijött az üzletből, nyolc helyett tíz koronát követelt. Berger vonakodott a kívánságnak eleget tenni, s nem épen hizelgő szavakkal utasította vissza a toladó románt. Szó szót követett s a dolog vége az lett, hogy Sztojka Mitru Pál nevű 15 éves fiával együtt ráncigálni, majd ütlegelni kezdte Berger Bernátot. Berger menekülni próbált, de a két paraszt folyton nyomában volt, s egyre követelte a tíz koronát. Mikor Berger látta, hogy beérik a Boros Béni-téren, megállt, s azt mondta, hogy ő szívesen fizet, de csak a rendőrségen. Kísérik őt oda.

Sztojkaék beleegyeztek ebbe, de alig érték a József főherceg-utrá, újra összevesztek. Berger, ki kétségbeesetten védekezett, leleperték a földre, ruháját össze-vissza tépték, s mindezt fényes délben cselekedték. Rendőrnek még csak híre, hamva sem volt. Végre nagy keservesen előkerítették Kiss Mátyás 27-es számú rendőrt, aki az elpáholt gabonakereskedőt kiszabadította a támadói körmei közül.

Berger, aki siralmasan nézett ki a váratlan masszázs után, kocsiba ült, haza hajtatott, s még aznap megtette ügyvédje útján Sztojka Mitru és Pál ellen a feljelentést könnyű testi sértés és személyes szabadság megsértése címen.

Párisi divatlevél.

(A tavasz divatja.)

Páris, április elején.

Az első derűsebb nappal újraébred a sportoló szonyaink kedve is. Pőfékelő automobilban, lövőpáncélban vagy fegyverrel a vállukon haladnak azok a újdíjak, akik az élet terheit, gondját nem ismerik. A bocsnát, gondjuk mégis van. Nem olyan könnyű a szportolónak lenni! Nagy és nehéz feladatot ró az egy igazán sikkes nőre: hogy ugyanis mindig és mindenütt megfelelő öltözékben jelenjen meg.

Persze a szabók nagyban a segítségökre vannak s némelyik hölgynek csak határozni kell, megváradjon-e a régi divat mellett, vagy hódoljon-e az újdíjaknak. Az angol főnemesség hölgyei például ma nem lovagolnának másképp, mint egészen sötét, kék testhez álló lovaglórúhában; más hölgyek pedig örömmel üdvözölnek minden újítást.

Az új idény hozott magával néhány modellt, mely megfelelhet minden előrehaladt igénynek és tekintélyesen eltér az eddigi öltözékektől. Itt van például a rövid lovaglórúha, ami teljes újítás. Erősen érke vászonból készítik, ami egyformán kellemes a tavaszra és nyárra. De azért a világért se gondoljuk, hogy a fekete lovag óruha divatját, multa! legszebb talán mégis csak ez marad s ez is csak

annyiban különbözik a régítől, hogy a szoknyája ennek is rövid.

Azok a hölgyek, akik mohó vágygal mindenből kiveszik a részeket, természetesen a vadászatnak is hódolnak. Talán nem is annyira ez a sport vonzza őket, mint a vágy, hogy megfelelő csinos vadászruhájokban mutassák magukat. Az ilyen vadászruhának a kabátja immár túnyomó részben sötét színű bőrből készül, míg a szoknyát vastag gyapjuszövetből varrják hozzá.

A lovaglás és a vadászat különösen Angliában és Skóciában kedvelt sport. A francia hölgyek talán csak az utolsó évtizedben hódolnak ennek a kedvtelésnek. Am az automobilnak talán Franciaország az igazi hazája. A grande dame már szinte megszokott chauffeuse és minden igaz szenvedélye már csak ebben összpontosul.

Az amerikai nők módosabbjai, akik nagyon szeretik a mulatságok idényét Párisban tölteni, teljesen alkalmazkodnak a Rue de la Paix s az Avenue de l'Opéra szabóművészeinek öltözködési szabályaihoz. Ugy képpen, ha nézzük ezeket a ruhamintákat, bizony nem nagyon csábitanak, de azért a kecses párisi nő jól fest bennök és jól fest bennök az amerikai nő is, de csak az, aki már elleste francia testvéreink sikkjét, eleganciáját.

Tulzásokra azért ezen a téren sem kell ragadtatnunk magunkat s még a „szecessziós“ sportruhák között is lehet kevésbé feltűnőt választani.

Yvette.

A kiegyezési komédia.

Tárgyalás a végletekig.

Küzdelem a behódolásért.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 9.

Minisztereink és tanácsosaik ismét Bécsben vannak és állítólag három nap alatt tisztába akarnak jönni a kiegyezés sorsával. Nem hiszszük, hogy ez komoly akarat volna. Sem az osztrák, sem a magyar kormánynak nem érdeke, hogy már most döntsenek. Az osztrák kormány nem akar ma még bármily irányú végleges megállapodást, mert a képviselőválasztások küszöbén áll és nem válnék előnyére, ha bármi irányú előleges támadásoknak tenné ki a kész megegyezést. A magyar kormánynak is úgy jó, ha minél később egyeznek meg; mert kétségtelen, hogy az osztrákok fognak felül maradni és a végeredményével nem lehet majd kérkedni, holott a sok tárgyalásra nagy büszkén lehet rámutatni:

— Ime, küzdünk.

A mult tárgyalásai.

A jövőre vonatkozólag tehát bajos bármit jóslgatni és szinte jól esik, hogy legalább a multtal tisztában vagyunk. Eddigéig, még pedig már mult év december óta komoly tárgyalások csak egy irányban folytak. Eddig kizárólag arról volt szó, hogy milyen módon lehetne husz évre terjedő megállapodásra jutni. Az osztrákok felajánlották a fogyasztási adók különválasztását átutalási alapon az 1908. évtől kezdve, a közös államadósság magyar részének külön magyar járadekkölcsönre való átváltoztatását 435 százalékos alapon és egyebekben a Széll Károly-féle megegyezés fentartását, de követelték ezek ellenében a husz éves szerződést és a kvóta felemelését.

A magyar kormány hajlandó volt ezeket elfogadni, de kvótaemelés nélkül és a második tíz évben az átutalási rendszer helyébe a köz-

benső vámsorompókat akarta felállítani. A többi kérdést, t. i. az állategészségügyi, egyezményt, a bankkérdést és a vasúti csatlakozási és tarifakérdéseket csak mellesleg és másodszorban tárgyalták, ha mégis így vagy úgy megegyezés jönne létre.

Mi történhetik?

Ebben a stádiumban szakadtak meg legutóbb a tárgyalások. Azóta a magyar kormány tagjai érintkeztek az összes pártok vezető embereivel s ezen eszmecsere során, nem tudni, hogy a miniszterek vagy a pártvezérek felfogása értelmében, az a felfogás jegecesedett ki, hogy legjobb volna tízéves szerződést kötni és ennek keretén belül biztosítani a fogyasztási adók és a közös államadósság különválasztását és a későbbi időkre ezuttal ki nem terjeszkedni; de ha ez az osztrákok ellenzésén megtörik, akkor a pártvezérek nem tartják lehetetlennek a husz éves megállapodást sem, ha ez a közbenső vámsorompók felállításával jár és az osztrákok elejtik a kvóta emelésére irányuló kívánságukat. Végső esetben a kormány és a vezérférfiak belenyugodnának a viszonyosság egyszerű fentartásába 1917-ig; mely esetben minden maradna a régiben, vagyis egyszerűen folytatódna a mostani állapot. A stabilitás szempontjából azonban minden faktor jobban szeretne valami határozott megállapodást, mint a bizonytalan felemás állapotot, mely a viszonyosság egyszerű fentartásában rejlik.

A törvényhatóságok és különböző gyűlések határozatai a kormányt semmiféle irányban nem feszélyezik. A kormánynak és a vele egyetértő pártvezéreknek az a nézetük, hogy a Ház a kormánynak bármilyen megállapodását jóvá fogja hagyni, minden tekintet nélkül a közvélemény és az autonóm testületek állásfoglalására. Válsággal a kiegyezés csak akkor fenyegetne, ha a korona minden fentartás nélkül az osztrák álláspont mellett foglalna állást. A teljes és meztelen visszautasítást a magyar kormány mégis restelné képviselni és a korona illetően állásfoglalásából levonná az alkotmányos következtetéseket; szóval bukás csak felülről jöhet — alulról nem.

Félhivatalos híradások.

Bécsből jelentik: Ma reggel 9 órakor Kossuth Ferenc szállásán a magyar miniszteriumban a Bécsben időző magyar miniszterek és államtitkárok megbeszélésre gyűltek össze. Fél 11 órakor Wekerle miniszterelnök elment Beck báró osztrák miniszterelnökhöz, akivel hosszabb tanácskozást folytatott, amely tanácskozás a kiegyezési tárgyalások folytatásának bevezetéséül szolgál. Ma délután félkettőkor a magyar urak az osztrák kereskedelmi miniszter vendégei dejeunerre. Holnap este 8 órakor báró Aehrenthal külügyminiszter ad a kiegyezési tárgyalásokban résztvevő magyar és osztrák miniszterek tiszteletére dinert.

Bécsből táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök a délelőtt folyamán ismételt tanácskozott Kossuth Ferenc és Darányi miniszterekkel, valamint Popovics államtitkárral. A miniszterelnök azután az osztrák miniszterelnöki palotába ment, hol báró Beck osztrák miniszterelnökkel találkozott. A miniszterelnök megállapodtak, hogy a kiegyezési értekezlet déli 12 órakor veheti kezdetét, még pedig mindenekelőtt maguk a miniszterek vesznek részt a tárgyaláson. Déli fél 2 órakor Forscht osztrák kereskedelmi miniszter a Sacher szállóban a konferencia tagjai tiszteletére villásreggelit adott s utána folytatták a tanácskozást. Báró Aehrenthal külügyminiszter holnap este a kiegyezési értekezlet résztvevői tiszteletére ebédet ad. Magyar részről a tanácskozásokba bevonták Ottlyk miniszteri tanácsos, Händel Béla udvari tanácsos, Teleszky János és dr. Lersch Vilmos osztálytanácsos szakelőadókat.

Bécsből jelentik: Ma délelőtt ismét megkezdődtek a kiegyezési tárgyalások a két kor-

mány között. A magyar miniszterek délelőtt még hosszabban tanácskoztak egymással.

Wekerle Sándor miniszterelnök egy újságírónak a kiegyezésre vonatkozólag tett kérdésére a következőképpen felelt:

— *Csütörtökön este érdeklődjék, ma még magam sem tudok semmit.*

A miniszterelnök nyilatkozatából beavatott politikusok azt következtetik, hogy a helyzet teljes mértékben bizonytalan.

Délután négy órától nyolcig tartottak a tárgyalások a két kormány tagjai között. A tanácskozások tárgya a már régebben megvitatott kérdések egész komplexuma volt. A letárgyalt kérdéseket most formulázzák és ezzel alapot teremtenek a döntő zárótárgyalásokra. Holnap folytatják a tárgyalásokat.

Vajda mentegetőzik.

A Vajda ügy nagy izgatottságban tartja a politikai köröket és holnap valószínűleg igen viharos lefolyású ülés lesz a Házban.

Fővárosi tudósítónk ma fölkereste *Vajda* Sándort, aki a következőkkel mentegette eljárását:

— A házelnök által ma kifogásolt verset — amint az a gyorsírói jegyzetekből is kitűnik — kizárólag állításaim illusztrálására hoztam föl és úgy az idézés előtt, mint utána határozottan kijelentettem, hogy nem azonosítom magam annak tartalmával. Teljesen kizártnak tartom, hogy az elnök és a képviselők fölolvassáson, amely mintegy tíz percig tartott, ne hallották volna. *Simkó* József, *Török* Ferenc és más függetlenségi képviselők figyelmesen meghallgatták és okvetlenül hallaniuk kellett az idézeteket. Este a pártkörben nem helyeselték a vers fölolvassát és rámutattak arra, hogy a vers közzétételének románok és magyarok által lakott vidéken rossz visszahatása lenne és többen tanácsolták, *akadályozzam meg*, hogy beszédemnek ez a része a nagy közönségnek szánt példányokban megjelenjen. Még este 9 órakor elmentem a nyomdába, de miután a metteur en chef kijelentette, hogy a már kiszedett részt csak a gyorsíróda főnökének beleegyezésével dobhatja ki, el kellett állanom a szándékomtól. Ma reggel megjelentem az ülésen, amilyen a tegnapi jegyzőkönyvet észrevétel nélkül hitelesítették és így nem volt okom főszovalni. A hitelesítés után el is távoztam, mert *Novák* képviselő családi ügyében dolgom volt. Az ülés lefolyásáról és a lármáról csak délután értesültem.

Az aradi fióopera.

Főirat a belügyminiszterhez.

A színügyi-bizottság ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 9.

A város színügyi bizottsága ma délután *Varjassy* Lajos polgármester elnöklete alatt ülést tartott, amelyen az Aradon létesítendő fióopera kérdésével foglalkozott. A bizottság elhatározta, hogy sürgősen felterjeszti *Szendrey* Mihály színigazgatónak a fióopera létesítésére vonatkozó feliratát a belügyminiszterhez, hogy még addig nyerjen a kérdés elintézését, amíg a színházak ügyei át nem kerülnek a kultuszminiszteriumba. Az ülés lefolyásáról tudósítónk az alábbiakat jelenti:

(Bácsné közönete.)

Napirend előtt *Szendrey* Mihály színigazgató szólalt fel. A nemrégiben nyugalmába vonult, most nagybetegen fekvő *Bácsné-Mádr* Julia nevében megköszönte a színügyi bizottság elismerését, amelyet a színpadról távozott

művészről iránt kifejezett. Ugy a maga, mint a színtársulata nevében is köszönetet mondott a bizottságnak.

Varjassy Lajos polgármester felkérte a színigazgatót, jelentse ki a nagybeteg művésznőnek, hogy a színügyi bizottság a legnagyobb készséggel fejezte ki elismerését *Bácsné*nek, aki művészetével olyan sok kellemes estét szerzett a közönségnek.

(A fióopera ügye.)

Ezután *Zubor* Andor aljegyző felolvasta *Szendrey* Mihály színigazgató feliratát, amelyet a bizottság múlt ülésén hozott határozata értelmében *Mandl* Vilmos dr., *Staubert* József és *Szendrey* színigazgató készítettek el.

A feliratban az igazgató kifejti azokat az előnyöket, amelyek a fióopera létesítésével egyrészt a m. kir. operaházat, másrészt Arad város színéletét érnék. *Szendrey* szükségesnek tartja a fióopera létesítését a következő okok miatt:

A magy. kir. operaház képtelen a tehetséges kezdőket egyrészt megfelelőleg foglalkoztatni, másrészt velük, nagyobb feladatokat rájuk bízva, a fővárosi közönség előtt sokszor és sokkal kísérletekbe bocsátkozni. Ha ezek a tehetséges kezdők Aradon kellőleg foglalkoztatva lennének és magukat kiképezhetnék, úgy a m. kir. opera erőit innét könnyen pótolhatná. Az igazgató kérése oda irányul, hogy az operaház által szerződött tehetséges női és férfi-énekesek közül néhány gyakorlatra Aradra küldtetessék. — A vidéki színpadokra óriási terhet képeznek az operai nyugdíjak és anyagbeszerzések, annál inkább, mert az egyes operák nem ismételtetők a műsorban mint egy fővárosban. Az operák és anyagiak tehát olyképp volnának a m. kir. operaház által beszerzendők, hogy Aradon is előadhatók, illetve használhatók, vagy az anyagok lemásolhatók legyenek. Ugyanez áll a kellékekre, ruhákra és díszletekre, melyek közül a kiselejteztettek, de még használhatók átengedendők, avagy a használatban levők felelősség és óvadék mellett esetről-esetre használatra átengedendők lennének. — A kezdőknek alkalom nyújtandó kiképzésükre elsőrendű operaházi tagok vendégzerepelgetése által, mi végett ezeknek a szabadságidő és costüme-jeik használati joga ily alkalmakra megengedendő volna. A kereskedelemügyi miniszter felkérendő volna, hogy az operaház tagjainak ily alkalmakra díjtalan utazást engedélyezni kegyeskedjék. Az aradi nemzeti színház, mely ilyképp mintegy fióoperaház volna, egyszersmind teljesen állandó színházzá válnék, melynek tagjai mind a 12 hónapot itt töltenék, ami által ennek a színháznak nyári állomása felszabadulna és egy másik város színházát erősítené. Természetesen segínyt is kellene kapnia a fióoperának. Ebből a segítyből kikerülne a nagyobb férfi-, női- és zenekar, mely operákhoz szükséges. A zenekart különben az aradi „Philharmonia” egyesület több tagja ingyenesen is megerősítené.

A bizottság egyhangulag elfogadta a feliratot és sürgősen felterjeszti a belügyminiszterhez, mert *Bezerédj* belügyminiszteri államtitkár megígérte *Szendrey*nek, hogy még 6 akarja a dolgot elintézni, mielőtt a színészet ügye a kultuszminiszteriumba kerül. A bizottság felkéri *Károlyi* Gyula gróf főispánt, *Varjassy* Lajos polgármestert, *Müller* Károly és *Barabás* Béla képviselőket, hogy az ügy érdekében járjanak közbe a belügyminiszternél. A felirathoz csatolják a bizottság multkori határozatát, amelylyel megbizsa a tanácsot, hogy intézkedjék a zenekar helyiségének kibővítésére.

(Panaszok a sok bérletszünet miatt.)

Varjassy Lajos polgármester ezután bejelentette, hogy három hölgy panaszszal fordult hozzá, amiért a színigazgató az utóbbi időben sok bérletszünetes előadást tart. A panaszok szerint egymásután tízenkét előadás volt bérletszünetben. Az igazgatónak tartózkodnia kellene ettől, mert így a bérletet nagyon hosszúra

nyújtja ki s a bérleőknek a nagy melegben is színházba kell járniok.

Szendrey színigazgató elismerte, hogy az ő hibájából történt, hogy sok volt a bérletszünetben tartott előadás. Igéri, hogy a jövőben tartózkodni fog a sok bérletszünetről.

A bizottság a választ tudomásul vette s ezzel az ülés véget ért.

Jelen voltak: *Varjassy* Lajos polgármester, *Barabás* Béla, *Mandl* Vilmos dr., *Reicher* Károly, *Staubert* József, *Szendrey* Mihály, *Tolnai* János dr., *Zubor* Andor.

Botrány a Népszínházban.

Titkár és karmester afférja.

A visszatartott kaució.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 9.

Az utóbbi években sok sorscsapást látott budapesti Népszínház egy ma lejátszódott botrányos jelenet révén ismét foglalkoztatja a közönséget. A színház egyik karmestere, *Fekete* József 50.000 koronát adott a maga vagyonából *Máder* Raoulnak, az új bérleő-igazgatónak kauciójához abban a reményben, hogy e szolgáltatáért szerződést fog kapni, vagy előadati majd a darabját. Feketével többszöri sürgetése dacára nem kötöttek szerződést, amiért aztán visszakérte a kaucióját. Ma is kérte a pénzt, de e helyett mázsás gorombaságokat kapott sőt még le is csukatták volna, ha revolverrel ki nem szabadítja magát. Az erélyes fellépésnek volt is fogantatja, mert a színház új vezetőse a visszatartott jelenet után azonnal hármasan megküldte Feketének az 50.000 koronát.

Az affér részleteiről a következőket táviratozzák:

A budapesti Népszínház új igazgatója *Máder* Raoul még nem kezdte meg működését, de botránya már van az új rezsimnek. Ma délelőtt megjelent a színházban *Fekete* József karmester, hogy visszakérje 50.000 koronás kaucióját, amelyet *Máder*nek a fővárosnál deponált 150.000 koronás kauciójához adott. A kaució a karmester csupán azért adta, mert remélt, hogy új szerződést fog kapni, vagy pedig Operaházban már 6 évvel ezelőtt előadásra fogadott operáját *Máder* a Népszínházban színi re fogja hozatni. *Fekete* azonban szerződés vagy kötelező nyilatkozat helyett mindig csak bérletet kapott és ezért több ízben kérte az igazgatót, hogy adja vissza az óvadékot.

Ma délelőtt is pénze visszaadását akarta meg sürgetni *Fekete* és ezért föl akarta keresni *Máder*t a szobájában. Azonban az előszobájában állotta egy szolga és kijelentette, hogy igazgató senkit sem fogad. A hangos szóváltásra kijött *Máder*, akitől a karmester nyomta kérte a kauciót. A lármára kijött *Fodor* Oszkár dr. népszínházi titkár is, aki mielőtt még igazgató válaszolhatott volna, közbe szolt:

— *Perelje be!*

Fekete ezt a fölszólítást nem vette komolyan, mire *Fodor* odakiáltotta:

— Szemtelenység, ki kell innen dobnia csoda maga itt?

— Hogy meri ezt mondani, — válaszolt *Fekete*, — majd megmutatom én magam, hogy ki vagyok.

A karmester ezután *Fodor*hoz ment, és ütötte az esernyőjével a színházi titkár orrát és ha a színház tagjai köztük nem álltak verekedés is támad. *Fodor* az incidens rendőrt hivatott és bezáratta az ajtót. De

nete sem jött zavarba. Előtte a revolverét, egyenesen az ajtó felé ment és kinyitotta, mert a kulcsot behagyták a zárban

A karmester a lakására ment, ahol nemsokára megjelent Kovács Jenő dr. és csomagban átadta a 19,000 rubel értékű orosz állampapírokat, amelyek 50,000 koronával Máder kauciójában szerepeltek.

Vita a husnagyvágóról.

Az ellenérvek harca.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 9.

A holnapi közgyűlésnek legérdekesebb tárgya az Aradon létesítendő husnagyvágó kérdése lesz. A város szakbizottsága több ízben foglalkozott a kérdéssel és perfekt javaslatot terjesztett a tanács elé, amely azt a holnapi közgyűlésbe viszi. A törvényhatóság tagjainak ma délután megtartott értekezletén komoly vita indult meg a husnagyvágó körül. A vitáról tudósítók ezeket jelenti:

A husnagyvágó létesítésének módzatait és a város feltételeit Varjassy Lajos polgármester ismertette. Majd Glück Károly szólalt fel. Nem mint érdekelt fél, — ugymond — hanem mint bizottsági tag szól a kérdéshez. Azt akarjuk, hogy fejlesszük a város iparát. Ezt helyeselni tudja. A husnagyvágó-vállalat azonban nem ipar-vállalat, amelylyel csak agyonütnök az aradi hus-ipart. Az aradi mészárosok nem a konkurrenciától félnek, mert ez a husnagyvágó főleg kivitelre fog dolgozni. Csak az állatok bevásárlásánál lát konkurrenciát. A vállalat a város közönségére nézve nem lesz kedvező, mert a prima-hus külföldre kerül s itt csak a vékony-hus kerül piacra. Különben is a hus még drágább lesz, nem pedig olcsóbb, mint sokan hiszik. A városnak elsősorban az Aradon élő 70 mészáros érdekeit kell megvédenie.

Zima Tibor azt kívánja konstatálni, hogy ez a kérdés nem tartozik a gyáralapítás körébe. Ez az üzlet exportra irányul. Azt kell vizsgálni, hogy lesz-e a városnak ebből haszna? Meg van arról győződve, hogy a város nem fog hasznot élvezni ebből a vállalatból. Csak a meye gazdaközönségének volna haszna a vállalatból, mert nagyobb mennyiségben adhatná el agómarháit.

Varjassy Lajos polgármester felvilágosította az értekezleten megjelenteket, hogy a szegényebb néposztály olcsóbb hushoz jutna s hogy a vállalkozó olyan marhákat is vágatna, amelyeket az aradi mészárosok nem vágnak. A városnak a vállalatból annyiban lesz haszna, hogy a nyers anyagok feldolgozására egyéb várák is létesülni fognak. Nem fél attól, hogy a mészárosok existenciáját fenyegetné a husnagyvágó. Az aradi mészárosok sokkal olcsóbb állatokat vehetnek majd, amennyiben az állatnyésztők annyi marhát fognak az aradi piacra felhajtani, hogy a mészárosok is vásárolhatnak.

Révész Adolf azt véli, hogy a husnagyvágóval, amelynek a város szubvenciót és kedvezményeket ígér, nem kap a város ipart. Öt Glück Károly szavai győzték meg, hogy a városnak az aradi mészárosokat kell megvédenie. Hiszi, hogy a husnagyvágónak vannak előzei, de ezek még a messze távolban vannak. A városnak nem szabad egy reális dolgot felhoznia olyanért, amelynek előnyei még a feltehetően vannak. Nagyon megfontolandónak tartja a kérdést, mert attól fél, hogy az első lépésnél a város kudarcot fog vallani. Azt nem szeret megkívánni, hogy egy ujoncnak előnyöadjunk s ugyanakkor 70 aradi adófizető árát egzisztenciáját veszélyeztessük. Nem

óhajtja, hogy a város ajtót csukjon Balázsnak, de a szubvenciót ne adja meg.

Müller Károly az elhangzott véleményekből azt a tapasztalatot meríti, hogy Balázs 70 ember érdekével helyezkedik szembe és ezt a város támogatásával akarja tenni. A városnak nem szabad a dolgot végleg elejtenie. Nyisson maga a város hatósági mészárszéket és igyekezzen a húst olcsóbban eladni. Különben kijelenti, hogy ebben a kérdésben a közgyűlésen is felszólal.

Ezzel a vita befejeződött.

TÁVIRATOK.

Bombamerénylet.

Madrid, április 9. A Heraldo jelenti Barcelonából: 1 órakor éjjel azon tribün alatt, melyen tegnap a hatóság képviselői nézték végig az ujoncesketést, egy bomba felrobbant. Azt hiszik, hogy a bombát már az ünnepség előtt odatették.

Vihar a Házban.

Vajda, a magyargyalázó.

A becsapott gyorsírók.

Jegyzőkönyvi megrovást!

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 9.

A képviselőház ma viharos jelenetek színhelye volt. Vajda Sándor, a nemzeti-ségi képviselők csoportjának legellenzesebb tagja ugyanis a tegnapi ülésen oly halkán, hogy senki sem értette meg, silány magyargyalázó verset olvasott fel a Házban. Olyan verset, mely minden magyar embernek arcába kergeti a vért s amelynek silányságánál csak arcátlansága nagyobb. A képviselő azután lopva becsémpészte e verseket a Ház naplójába is.

A f lhaborító merénylet természetesen óriási konsternációt keltett. Az előzményekről és a mai viharról az alábbiakban számolunk be:

I. A MAGYARGYALÁZÓ VAJDA.

A Ház tegnapi ülésén mindenkinek feltűnt Vajda Sándor viselkedése. Elbujt az utolsó padba s elvtársaitól körülbarrikádozva, suttogó hangon mondta el a beszédét. Minden figyelmeztetés falrahányt borsó volt vele szemben: a viláért sem beszélt volna hangosabban. A Házban azt hitték, hogy ez csak kötekedés vagy a hangjával taktikázik. Az Országgyűlési Értesítő ma reggeli kiadása aztán, melyben ott van Vajda beszéde, elárulja, miért suttogott olyan féltő gonddal a román agitátor. Itt közöljük szószerint, hogy mit sugott Vajda:

Vajda Sándor: Hogy ha önök azt akarják, hogy előbb utóbb békés egyetértéssel egy uton haladjunk, akkor szüntessék meg azt a köcsönös ellenszenvet, melynek elriasztó példája ez a két költemény, a melyet majd fel fogok olvasni s amely azt bizonyítja, hogy ha az önök iskolája így magyarosít tovább, akkor megtanul az a nemzetiségi román perferkte magyarul, talán még jobban, mint a született magyar vagy székely, de mire használja ezt fel? Arra, hogy mikor őt inzultálják p. o. versben és magyarul mint román, ő ezt visszainzultálja ugyancsak versben és magyarul.

Az a könyv, a melyet beküldtek nekem, Gyórfy József „Politikai Szatirái”, megjelent Budapesten 1893-ban Révai Leó kiadásában. Ebben foglaltatik egy vers, amelynek címe „A

mokányok” s erre a versre az illető szerző, aki ezt beküldte nekem, s akit nem ismerek, de aki csak román ember lehet, (Zaj. Halljuk! Halljuk!) „A magyarok” című versben válszolt. Gyórfy József versének első strófája így szól (olvassa):

Gézengúz nép valátok kezdet óta,
Azt sem tudjátok honnan jöttetek,
Csak annyi áll, hogy ebben a hazában
Egy ellenséggel több lett veletek.

Szállást adott, de meg is jegyzett népünk,
Mert irva állt vajdátok homlokán:
Huzd meg magad a mamaliga mellett,
S nu fácsse lármá, maj mokány!

Erre a versre a másik szerző által irt vers első strófája következőleg szól (olvassa):

Gézengúz nép valátok kezdet óta,
Azt sem tudjátok honnan jöttetek,
Csak annyi áll, hogy ennek a hazának
Ádáz ördögeivé lettetek.

Tiz átkos század óta élőködtek
Mint vérszomjas poloskák e hazán
És sokat türt, de semmit sem foiejtett,
Mert: „cine mintye” a román. (Zaj.)

Elnök (csenget): Kérem, méltóztassék hangosabban beszélni, nem lehet hallani, pedig nekem kötelességem beszédét figyelemmel kíséreni. (Zaj.)

Vajda Sándor: Még csak öt percig akarok beszélni.

Vertán Endre: Olyan vakmerőség, hogy nem meri hangosan olvasni. (Zaj.)

Vajda Sándor: A Gyórfy-féle vers második strófája (olvassa):

A magyar nép, mely ezt a földet szerzé,
Meg is tartotta véres harcokon,
S hogy a veszélyben mindig elhagyátok,
Soha sem vette tőletek zokon.

Az elesettek java rátok szállott,
Odadtuk mind, azt kötve ki csupán:
Huzd meg magad a mamaliga mellett,
S nu fácsse lármá, maj mokány!

A román szerző ellenstrófája (olvassa):

Óh, rabló csorda! Egyedül e honban
Te tönkrementél volna szaporán,
Hisz török testvéred ellen ki védett?
A hül oláh szív, Hunyadi csupán.

És azóta kérkedel vele kevélyen,
De népet szidod gyáván s ostobán,
Rég türi mindezt, de el ne felejtse ám,
Hogy „cine mintye” a román!

A Gyórfy-féle vers harmadik strófája (olvassa):

Népünk vesztével versenyt szaporodva
Magszedtetek lassankint magatek,
S mihelyt több volt mit aprítani a tejsze,
Mindjárt Erdélyről álmodoztatok.

El is hívétek azt a buta álmod,
Hiába intett népünk jó korán:
Huzd meg magad a mamaliga mellett
S nu fácsse lármá, maj mokány!

A román költő harmadik ellenstrófája (olvassa):

Megunván a magyar fajt szaporítani,
S üdíteni másnak elfajult vért,
A román nép is feleszméle végre
S felismeré tulajdon nemzetét.

Azóta már hiába kiabáltok,
S gyalázzátok e népet magyarán,
Mert büszke őseire s származását
Most: „cine mintye” a román!

A Györffy-féle vers azután így folytatja (olvassa):

Kik mindig kaszakerülők valátok,
Egy napon aztán kaszát fogtatok;
Eddig csak tétlen néztétek csatánkat,
Most meg már ellenünk támadtatok.

Kezeteken még ott Zalatna vére . . .
Legyilkolt nők csordátok nyomdokán . . .
Húzd meg magad a mamaliga mellett,
S nu fácske lármá, maj mokány!

Vagy lármázz csak hálátlan csürhe tábor,
És eredj panasza a „császár” elé,
Kinek hadáva! tartottál már egyszer,
Mig e hadat népünk szét nem veré.

De ne feledd, hogy ott van a király is,
S ő lesz bírád a trón felső fokán.
Húzd meg magad a mamaliga mellett
S nu fácske lármá, maj mokány!

A román költő pedig így fejezi be:

Hiába hős honvédek Janku ellen,
Hiába hős tyukászok vittanak,
Turini szent Kossuth s Hatvani végre,
Esküszegéshez folyamodtanak.

Esküszegést boszult meg Janku népe,
Esküszegést boszult meg a mokány,
Mert békés nép, de védelmezi jogát
És: „cine mintye” a román!

Hiába minden, minden . . . el fogsz veszni
Jogtipró ázsiai sőpredék!
Hiába alkudozol Istenneddel,
Hogy: „őseid jövéd megbűnhődék.”

Ők saját vétkükért bűnhődtek akkor,
Te vétkezel e század hajnalán,
És feltámasztod botorul a boszút,
Mert: „cine mintye” a román. (Nagy zaj.)

Elnök: Bocsánatot kérek, (Zaj.) de ez már semmiféle összefüggésben nincs a javaslattal és az nem is lehet valami különösen érdekes, mert olyan hangon jelszik olvasni, hogy senki sem érti meg. Ez csak időöltési passzió, amit nem engedhetek meg. Szíveskedjék beszédét tárgyilagosan folytatni, én türelmesen meghallgatom. (Helyeslés.)

Vajda Sándor: T. ház! Befejeztem. (Helyeslés.) Nem a beszédemet, hanem a verset. É két költemény egymás mellé állítva, bizonyítja azt, hogy milyen nagy egyfelől annak a Györffy Józsefnek a sovíniszta gyűlölete a románsággal szemben és másfelől, hogy az a román költő a maga rigmusait jobban csinálta meg, mint Györffy József ur. Csak ilyesmit lehet elérni azáltal, ha a román fiut jól megtanítják magyarul, mert ha költői talentum, akkor magyar nyelvi tudását ilyesmire használja fel. Ezt lehet ezzel csak elérni.

II. VIHAR.

Az a gyalázatos piszkolódás ma délelőtt óriási felháborodást keltett a folyosón. Ugron Gábor figyelmeztette rá Justh Gyula elnököt, aki a szemének sem hitt, amikor megmutatták neki a román szemétdomb virágszárait. A déli szünet után várták, hogy szóba hozza az elnök a dolgot, de Justh Gyula azon a nézetben volt, hogy Pop C. István beszéde közben nem utasíthatja rendre a tegnapi ülés egyik szóno-kát. Így Vajda Sándor megfenyítése, melyre nagy izgalommal készült a Ház, Pop beszéde-nek befejezése után következett.

A becsempészett vers.

Amikor Pop C. István befejezte beszédét, mielőtt a jegyző a következő szóno-kot szöli-totta volna, Justh Gyula elnök a következőkben reflektált a gyalázkodó versek becsempészésére:

A tegnapi ülés folyamán Vajda Sándor képviselő ur oly idézetet olvasott föl, amely

nemzeti önézetünket mélyen sérti. (Óriási láрма)

Fölkiáltások: Gazember! Ki vele, ki kell rugni! Gyáva-ság!

Justh Gyula: Elolvastam a gyalázkodó ver-set és megdöbbenem azon, hogy a magyar parlamentben ilyesmit el lehessen mondani.

Fölkiáltások: Szégyen, gyalázat, utálat.
Justh Gyula: Rögtön kérdőre vontam a gyors-iroda vezetőjét, aki jelentette, hogy a citátumot a gyorsírók közül senkise hallotta.

Batthyány Tivadar gróf: Komisz-ság! Oláh módra becsempészett, hamisított!

Justh Gyula: Eddigi szokás szerint az idé-zetet az illető képviselőtől utólag kap-ák-meg és így a naplóba bekerült anélkül, hogy a gyorsiroda jegyzett volna. A gyorsiroda mu-lasztást követelt el, hivatali esküje szerint min-dent jegyeznie kell. Meg van engedve, hogy amit a gyorsírók rosszul hallottak, azt kiege-szítsék, de hogy amiből egy szót sem hallot-tak, azt bejegyezzék, az tilos. Az igazsághoz híven közölnöm kell, hogy amikor Vajda a ci-tátumot átadta, a gyorsiroda főnöke megkér-dezte, hogy ezt elmondta-e, mire Vajda azt fe-lelte, hogy igen.

Fölkiáltások: Gazember, hazudott!

Justh Gyula: Két intézkedést proponálok a t. Háznak. Miután a gyorsírók nem hallották a citátumot és sem én, sem Návay Lajos nem hallottuk, szükséges, hogy a napló megkor-rigáltassék. Indítványozom, hogy a napióbiráló bizottság figyelmét erre fölhívjuk és fölszöli-tuk, hogy a dologról nekünk jelentést tegyen. Foglalkoznunk kell ezzel a férfhoz nem illő cselekedettel . . .

Markos Gyula és ifj. Madarász József a legsúlyosabb gorbombaságokat kiáltják a nem-zetiségi képviselők felé.

Justh Gyula: mert valószínű, hogy Vajda ezekkel a versekkel azonosította magát arra a módra nézve, amelylyel a verseket becsemp-szette. Javasolom, hogy a házszabályok 22). szakasza értelmében járjunk el és Vajda Sán-dor képviselőt jegyzőkönyvileg megrójjuk.

Fölkiáltások: Nem elég, ki kell zární.

Justh Gyula: Mielőtt azonban ezt a sza-kaszt alkalmazzuk, a szónoknak elő kell adnia mentségét. Fölszölitom tehát Vajdát . . .

Fölkiáltások: Megszökött!

Justh Gyula: Ha nincs jelen, fölszölitom, hogy holnap tíz órakor a Házban megjelenjek. Ha nem jelenik meg, olybá veszem, mintha mentségét nem akarná előterjeszteni. Egyszer-smind megjegyzem, hogy ha ezentul a képvi-selők valamelyike oly halkán beszél, hogy azt nem hallom, úgy tekiatam, mintha a szótól el-állott volna és a gyorsírókat fölszólitom, hogy a naplóba csak azt írják be, amit hallottak. (Zajos helyeslés. Hosszantartó éljenzés.)

Fölkiáltások: Éljen az elnök!

(Haramia támadás!)

Ugron Gábor teljes egészében hozzájárul az elnök javaslataihoz. A legnagyobb szégyennek tartja, ha valaki, aki Magyarország képviselő-nek tagja, ilyen aljas alávaló módon iparko-dik becsempészni nézetét. Mindenki elmond-hatja a maga nézetét, de ezt mondja el férfiasan, bátran. Mi türelemmel, elnézéssel vagyunk a kisebbség iránt, de nem tűrhetjük, hogy ezt a türelmet, ezt a kiméletet fölhasználják ilyen csufos haramia támadásokra. Az ilyeneket csak férfiatlan férfiak tehetik. Hosszu ideig volt el-lenzéki, de mindig ki merte mondani a véle-ményét és nem sutto-gta el a bajusza alatt, nem mondta el a gyomrának a véleményét, úgy amint azt Vajda tette rágalalmazásával és gyalázkodásával. Vajda Sándornak gyáva, fér-fiatlan, csuf és orozva való támadását a lehető legsúlyosabban elítéli.

(A védelem.)

Pop C. István kéri a Ház itéletének fölfüg-gesztését.

Fe kiáltások: Nem lehet.

Pop C. István: Vajda Sándor az idézetek-vel rá akart mutatni, hogy a gyűlölködés minő eredményt szül. Az ő eljárását különben ő k — a nemzetiségiek — is helytelenítették. Nehogy úgy tűnjék fel, mintha a terrorizmusnak en-gedtek volna, kijelenti, hogy tegnap már párt-

határozattal helytelenítették Vajda eljárását és Vajda járt is már utána, hogy a verset a gyors-irodában visszavegye, de már nem lehetett. Vajda különben holnap maga is igazolni fogja magát.

Fölkiáltások: Elvárjuk!

Maniu Gyula előadja, hogy Vajdát sürgős családi ügye szölitotta el, de holnap eljön. Til-takozik már most az elhamarkodott itélet ellen. (Nagy zaj.)

Fölkiáltások: Ne azonosítsák magukat Vaj-dával!

Maniu Gyula: Nem azonosítjuk magunkat, de Ugronnak is tartózkodnia kell az olyan ki-fejezésektől, mint aminőket tett. (Zaj.)

Fölkiáltások: Már megint micsoda szemte-len hang!? Ne pimaszkodjék!

E nők ezután szavazásra bocsátotta javasla-tait. Ezeket a Ház egyhangulag elfogadta, mire az elnök fölfüggesztette az ülést.

Szünet után Vlád Aurél a házszabályokhoz szólt. Pop C. Istvánt az elnök arra figyelmez-tette, hogy a tárggyal kapcsolatos javaslatról ne beszéljen. Ehhez Popnak a házszabályok ér-telmében joga volt.

Elnök kijelenti, hogy Pop a föliratról akart beszélni és ezt nem engedte meg. A napirend megállapítása után az ülés véget ért.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: A zsába, bohózat. (Béret A.)
Csütörtök: Egyenlőség, vígjé-ék. (Béret B.)
Pentek: Troubadour, opera. Szakolczay Hedvig vendégföléptével. (Béret C.)
Szombat: A szocialisták, szimű. Bemutató előadás. (Béret A.)
Vasárnap: Délután: Baba, operette. Este: A szocialisták, szimű. (Béret, B.)

* **Katalin.** Fejér és Béli érdekes operetije még ma sem vesztett vonzó erejéből. Bizonyítja ezt a nagyszámu publikum, mely ma este a Katalin előadásának kedvéért a színházat meg-töltötte. Az előadás maga is kiváló műelvezetet nyújtott, Wlassák Vilma Katalin cárnő szere-pében gyönyörűen énekelt, Kállay Jolán Ger-mainje pedig fölvillanyozta a közönséget. Na-gyon szépen énekelt, kedves paikkossággal ját-szotta meg a kis hadnagy szerepét. A közön-ség szívesen sokat tapsolt Wlassáknak és Kál-laynak, Zalay Margit nagyon jó Anica volt. Szathmáry kitűnő Chevalierjén sokat mulatott a közönség. H. G.

* **Ormosné Déry Blanka fölépései.** A szin-társulat drámai személyzete erősen készül Or-mos Ede Szocialisták című sziművére, amely-ben kiváló irodalmi értékű, erős szinpadí ér-zéssel megirt darabot fog a közönség megis-merni. A szimű cselekménye azt a társadalmi harcot vezetí elénk, amely legnagyobb problé-mája a huszadik századnak s amely iránt min-den művelt embernek érdeklődnie kell. Az utolsó próbák nap-nap után folynak most ebből az érdekes és nagy rutinnal fölépitett darab-ból, amelynek női főszerepét a szerző felesége, Déry Blanka ját-sza. A művésznő, aki már teg-napelőtt Aradra érkezett, serényen résztvesz a próbákön és bizonyára egyik leghathatósabb tényezője lesz a darab előrelátható sikerének.

* **Fodorné Aranka Aradon.** Fodorné Aranka, a m. királyi Operaház ünnepeit fiatal művésznője, kinek valóban tüneményes alt hangját és zenei kiváló képzettségét Aradváros közönsége már mult évi bemutatkozása alkalmával oly lelkesen ünnepele, újból ellátogat hozzánk és pedig ezuttal az aradi Nemzeti Színháznak lesz vendége. Április hó 22-én, hétfőn a Carmen címszerepében lép föl.

Aradi ifju öngyilkossága Kairóban.

Meghasonlás és szerelem.

A gyilkos revolver.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 9.

Messze Kairóból egy előkelő aradi családra nagy szomorúságot hozott egy ma érkezett levél. Arról értesítette a mélyen megrendült anyát, hogy egyetlen fia nincs többé. Önkezeléssel vetett véget életének. Szentimentalizmusra hajló lelkülete s boldogtalan szerelemtől agyonzaklatott szíve álmodozóvá tették. Leszámolt az élettel s egy revolverlövessel örökre elintézte minden baját, minden szenvedését.

A boldogtalan ifju, aki alig volt még 21 éves, *Heltai János*, özvegy *Herz* Helén urnó egyetlen fia. A fiatalember Aradon végezte a középiskolát, majd Grácba ment, ahol az egy éves kereskedelmi szaktanfolyamot hallgatta. Miután igen szép eredménnyel letette a vizsgát, Budapestre utazott s egyik legelőkelőbb budapesti pénzintézetben, a Hazai Bankban foglalt el szerény, de szép kilátásokra jogosító állást. A fiatalember idehaza a szülői házban erős fegyelem alatt nevelkedett. Egyetlen fiu volt, vigyáztak tehát reá nagyon s mindent elkövettek, hogy egyeneslelkű, derék emberre neveljék. A szülői tanácsok nem is estek terméketlen talajba, de önállósága meglehetősen kifejeletlenül lett a folytonos alkalmazkodás által. Hozzájárult ehhez még, hogy a fiatalság szabadságszeretete az ő szívében is meg volt, s hogy Budapestre költözött, élénken követelte jogait. Mint annyi más, ő is csakhamar belekerült a nagyvárosi élet forgatagába s a gyorsan jött szabadságot nem tudta mértékkel élvezni.

Heltai János kezdetben szorgalmasan járt hivatalába s ambícióval végezte a reá bízott ügyeket, míg a sors össze nem hozta Budapestten egy volt aradi gimnáziumi igazgató igen szép leányával, akibe halálosan belészeretett. Ettől kezdve nem volt többé türelme az irodá falai között. Folyton a leányon járt az esze, a ki nélkül ugyszólván élni sem tudott. Akár volt ideje, akár nem, mindig a sarkában volt, aminek első és legtermészetesebb következménye az lett, hogy hivatalát teljesen elhanyagolta. Néha napokig sem nézett a hivatal felé, máskor pedig, ha el is ment, alkalmas pillanatban elillant, csakhogy pontosan jelen legyen azon a találkozáson, amelyet ideáljának adott. Ezt a nem épen buzgó hivatalnokoskodást eleinte elnézték a felebbvalói s meg-megintették Heltait, mikor azonban ez sem használt, elbocsátották. Heltai ekkor visszakerült Aradra. A család mindent elkövetett, hogy újra megfelelő állást szerezzen a fiu számára s e célból az egész rokonságot mozgósította.

Aki legjobban érdeklődött a fiu sorsa iránt, az a nagybátyja, *Herz Miksa* bej volt, aki elhatározta, hogy kezébe veszi a fiatal ember ügyét, s megteremti boldogulásának feltételeit. Tehette ezt annál is inkább, mert *Herz Miksa* bej az egyiptomi kormány szolgálatában álló főhivatalnok, akinek hatalmas összeköttetései vannak nemcsak újabb hazájában, de Európában is. *Herz Miksa* Kairóban él, s mint igen előkelő embernek, nagy tiszteletben van része. Magyar ember létére az egyiptomi műemlékek felügyelőjévé nevezték ki, aki e minőségében nemcsak nagy tekintélyre, hanem szép vagyon-

ra is tett szert. *Herz Miksa* bej kiváló orientalista, levelező tagja a Magyar Tudományos Akadémiának és most, mikor nem régiben arról volt szó, hogy nyugdíjba megy, egész határozott formában emlegették, hogy a budapesti műegyetem építészeti tanszékére tanárnak hívják meg.

Heltai Jánost nagybátyja előbb Triesztben, a bécsi Union Bank ottani fiókjában helyezte el. A fiatalember múlt évi október 30-án utazott el Aradról, de már karácsonykor levelet kapott nagybátyjától, hogy jöjjen ki hozzá Kairóba, a hol a Bank Szalonikinél szerzett neki állást. Heltai új napján utazott ki Kairóba. Oda különös lakást vett egy szintén Kairóban tartózkodó unokafivérével, *Herz Artur*ral, aki a romániai Brailából való.

A kairói viszonyokkal Heltai azonban sehogysem tudott megbarátkozni, noha teljesen bírta a német, angol és francia nyelveket, s így bő alkalma lehetett volna az ottani társadalmi életbe beleilleszkedni s felejteni. Visszavonult életet élt, s a honvágy és szerelem egyként sorvasztották a szegény, boldogtalan fiu lelkét. Lépten-nyomon panaszkodott, sokat vágyódott haza, s minduntalan emlegette azt a fiatal leányt, akit Budapesten hagyott. Mikor látta, hogy mindezzel nem segít magán, az apáthiához hasonló állapotba esett. Nem törődött semmivel, sem magával, sem a hivatalával. Figyelmét sohsem tudta annyira összpontosítani, hogy használható dolgot produkált volna s miután a dorgálás sem használt, március 31-én arról értesítette a bank igazgatósága, hogy állásától meg kell válnia. Ha nem lett volna annyira érzékeny lelkű Heltai, beláthatta volna, hogy ez a felmondás reá nézve egy cseppet sem veszedelmes. Hiszen nagybátyja, *Herz Miksa* bej, aki néki az állást megszerezte, meg is menthette volna. Csak el kellett volna hozzá mennie, s felkérni, hogy járjon közbe az ő érdekében. De az ő büszke lelke erre a lépésre nem vitte rá őt. Levonta a konzekvenciát, s másnap, húsvét hétfőjén délután 4 órakor, mikor egyedül volt otthon, egy e célra vásárolt forgó pisztolylyal *fübelőtte magát*.

Lakótársa, *Herz Artur* 5 óra tájban érkezett haza s rémülten látta, hogy unokaöccse vértócsában, eszméletlenül fekszik a földön. Lármat csapott, mire berohantak a szomszédok és segélyére siettek a súlyosan sebesült fiatal embernek. Miután értesítették a fiu nagybátyját, beszállították az ottani kórházba, hol egy kiváló sebésztanár azonnal megoperálta, de a gyors segély dacára Heltai János április 2-án délután *kiszzenvedett*. 3-ikán el is temették. Az öngyilkos semmi írást nem hagyott hátra, a mivel végzetes tettét igazolta volna.

A család lesujtottságát növeli az, hogy a halálesetről távirati értesítés nem jött Aradra. Csupán tegnapelőtt, április 7-én érkezett egy levél *Herz Miksa* bejtől az öngyilkos fiatalember egy Aradon lakó nagybátyjához, *Polónyi Jenő* dr.-hoz, melyben még csak öngyilkossági kísérletről volt szó és arról, hogy a fiatalember életben maradásához még van remény. *Polónyi* dr. nem is értesítette Heltai János édesanyját mindaddig, míg ma egy újabb levél nem érkezett, melyben az öngyilkos fiatalember unokafivére és volt lakótársa azt az értesítést küldte, hogy Heltai április 2-án *meghalt*. Ekkor közölték aztán Heltai édes anyjával a tragikus esetet. Heltai János unokája volt Arad egykori nagynevű orvosának, *Pollák Gyula* dr.-nak.

HIREK.

Arad a Maros.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 9.

A Maros felső folyásán megindult tavaszi olvadások komoly veszedelemmel fenyegetik a Maros mentét. Sok helyen a Maros már ki is lépett a medréről és elöntötte a vidéket. Az aradi mérnöki hivatal naponként kétszer-háromszor kap távirati jelentést a Maros felső vidékén fekvő helyiségekből. A táviratok mind arról számolnak be, hogy a Maros veszedelmesen növekedik és árvízveszedelemmel fenyeget.

Tegnap délután a *szászrégeni* rendőrség értesítette a mérnöki hivatalt, hogy Szászrégen alatt a Maros kilépett medréről és elöntötte a vidéket. Azóta a víz állandóan növekedik s nagyobb veszedelemtől tartanak.

A mérnöki hivatal megtett minden intézkedést, hogy komolyabb veszedelemnek elejét vegye. A partór naponta kétszer tesz jelentést a víz állásáról. A Maros Arad mellett szombaton kezdett rohamosan növekedni. Szombaton a víz állása 0 felett 38 volt. Azóta 176-ra emelkedett a víz. Ma reggeltől délig hat centiméterrel növekedett a víz állása s azóta folytonos az áradás.

A felső vidékről jelezték, hogy a jégzajlás már megindult s valószínűleg holnap vagy holnapután érkeznek le a Maros medrében a jég-táblák. Ezzel a Maros vize annyira nagyobb lesz, hogy a víz elhagyja ágyát és kicsap az óvártéri árterületre.

Aradon árvízveszedelemtől *nem lehet tartani*, mert a Maros tulsó részén fekvő árterület sokkal alacsonyabb, mint az aradi s első sorban azt önti el a víz.

— **Katonai koncessziók a kiegyezés rovására.** Budapestről táviratozzák: *Wekerle* Sándor, *Kossuth* Ferenc és *Darányi* Ignác miniszterekkel együtt Bécsbe utazott *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszter is, akit délután a király különkihallgatáson fogadott. Ennek az utazásnak hír szerint az az oka, hogy újból föl akarják venni a katonai kérdéseket és köztük meg a kiegyezési kérdések közt valami *junktímot csinálnak*. Így remélik, hogy az esetleges katonai koncessziók árán a gazdasági kérdésekben engedékenységre bírják a magyar kormányt. Félhivatalosan megcáfolták a *Jekelfalussy* utazásához fűzött ama kommentárt, hogy az a kiegyezés kérdésével függne össze.

— **Andrássy Gyula nem mondott le.** Néhány fővárosi lap ma megírta, hogy *Andrássy* Gyula gróf bejelentette már lemondási szándékát *Wekerle* Sándor miniszterelnöknek. Budapestről most azt táviratozzák, hogy a belügyminiszter lemondásáról szóló hírek alaptalanok és visszajövetelét Olaszországból csupán influenzája késleltette.

— **A nagyváradai gyilkosság.** A Nagyváradon meggyilkolt *Jámbor* Sándor végrehajtó ügyében ma szenzációs fordulat állott be. *Szabó* Jenő irnok, akit a gyilkosság gyanuja miatt letartóztattak, folyton hangoztatta ártatlanságát és erősen tagadott, de azért nem helyezték szabadlábra. Ma délután jelentkezett a rendőrségen *Békéssy* Jenő joghallgató s elmondotta, hogy a gyilkos *Hevessy* Akos, a kolozsvári gazdasági akadémia hallgatója. Ők hárman tegnap együtt mulattak a Pannonia kávéházban, ahonnan beborozva kerültek az utcára. Itt *Jámbor* és *Hevessy* összevesztek valamin. Szóváltás, majd tettelegesség lett a dologból. A felhevült *Hevessy* előrántotta vadászkését és

többször beledöfte Jámborba. Hevessy ezután arra kérte őt, (Békéssyt), hogy ne árulja el, amit ő meg is ígért, azzal a kikötéssel, hogy csak addig hallgat a dolgról, amíg mást nem gyanúsítanak. Most azonban, — mondta Békéssy, — mikor láttam, hogy Szabó ártatlanul szenved, nem hagytam tovább nyugodni a lelkiismeret s eljöttem vallomást tenni. — Hevessyt a rendőrség távirati intézkedésére ma letartóztatták Kolozsvárott; Békéssyt bűnpalástolás miatt szintén. Szabót azonnal szabadlábra helyezték. Az eset óriási feltűnést kelt Nagyváradon, mert a szereplők valamennyien ismert alakjai az ottani társadalmi életnek.

— **A monografia-bizottság kiegészítése.** A városi tanács javaslatot terjeszt a holnapi közgyűlés elé, hogy a monografia-bizottságban megüresedett tagsági helyeket *Varjassy* Lajos polgármesterrel, *Müller* Károly és *Lukácsy* Lajos törvényhatósági tagokkal töltsék be.

— **Eljegyzések.** *Gelléri* Mór, a Magántisztviselők Takarékszövetkezetének vezérigazgatója Budapesten eljegyezte *Kuhn* Karolt Jokohamából (Japán), *Kuhn* Gyula, a Kuhn és Komor jokohamai cég baltagjának leányát.

Franz Ferenc szemlái kereskedő eljegyezte *Potichen* Jakab perjámosi előkelő iparos és földtulajdonos művelt és bajos leányát Mariskát.

Horváth Pál, a Duna biztosító-társaság aradi könyvelője eljegyezte *Édl* Mariska kisasszonyt Aradon.

— **Az aradi kereskedelmi üzletek munkaideje.** Az aradi kereskedelmi alkalmazottak, amint ismeretes, a kereskedelmi üzletek ielenlegi munkaidejének megváltoztatása érdekében mozgalmat indítottak. E tárgyban az aradi kereskedő-főnökök több ízben értekezletet tartottak s végül a *szakmák szerint való megállapodást* határozták el. A szakmák közül három csoport ma este már végleges megállapodásra jutott. E szerint a *női divatárú-üzletek* nyitási ideje a nyári hónapokban reggel 7 óra, a téli hónapokban reggel fél nyolc óra. A *férfi divat-, díszmü-, cipő- és játékkárúkereskedések* nyitási és zárási ideje ugyanilyen. A *rőfös- és kézmű-árúkereskedők* nyitási ideje nyáron hat, télen hét óra, záróórja pedig nyáron fél nyolc, télen fél hét óra. A megállapodást a gyűlésen jelen voltak *kötelező nyilatkozatba* foglalták és aláírták, a távollevők tulnyomó része pedig előzetesen bejelentette a határozathoz való csatlakozást. A megállapodás *április 15-én lép életbe*. Holnap s a következő napokon a többi szakmák tartanak ülést. A kereskedők ezen elhatározása úgy az alkalmazottakat, mint a főnököket több esti pihenőhöz juttatja, amennyiben eddig az ily szakmabeli üzletek nagyrésze esti nyolc órán túl is nyitva volt.

— **Halálozás.** Özv. *Nagy* Györgyné szül. *Szabó* Mária ma délelőtt életének 69 ik évében rövid szenvedés után meghalt. Kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Arviz a felvidéken.** *Kassá* ról táviratozzák, hogy a *Hernád* elhagyta a medrét és sok helyütt előntötte a szántóföldeket. *Sátoralj-Ujhely*-ről táviratozzák: A *Bodrog* annyira megáradt, hogy *több községet már előntött a víz*.

— **Az aradi Baross-kut.** A kereskedelmi miniszter a városhoz nemrégiben leiratot intézett, amelyben megengedi a városnak, hogy a *Baross-parkban* felállítandó *Baross-kuthoz* a fa- és fémipariskolában készült kutvaszerkezetet használja. A tanács azt javasolja a holnapi közgyűlésnek, hogy a leiratot vegye tudomásul és szavazzon a kereskedelmi miniszternek köszönetet.

— **Elítelt bózások.** Ma délután *Berecz* Ferenc rendőrkapitány, kihágási bíró két bózás felett ítélkezett, mert vétettek a házalási nyílt parancs ellen és a hatóság által meg nem en-

gedett helyeken, továbbá házalva adták el édes italukat. A kihágási bíró a két dalmátot engedély nélkül való házalásért *50—50 korona* és tiltott áruval való házalás miatt külön *10—10 korona* pénzbírságra ítélte.

— **Gyermekvédelmi kongresszus Aradon.** *Leitner* Ernő dr. törvényhatósági tag beadványt intézett a városhoz, hogy a gyermekvédelmi kongresszust 1908-ban Aradra hívja össze. A tanács pártoló javaslatával kerül a beadvány a közgyűlés elé.

— **Tűz Kevermesen.** Ma délelőtt 10 órakor *Kevermesen* eddig ismeretlen okból kigyúlt *Borsós* János háza, ki szerencsétlenségére a kétegyházai vásárra ment. A hiányos felszereléssel ellátott tűzoltóknak sikerült a tüzet lokalizálni. A kár biztosítás révén megtérül.

— **Az aradi hirdetési oszlopok és táblák.** A holnapi közgyűlés az Aradon felállítandó hirdetési oszlopok és táblák ügyével is foglalkozik. A tanács azt javasolja a közgyűlésnek, hogy *Czeiler* és *Glück* aradi vállalkozóknak 15 évre adja meg a kizárólagossági jogot és kösse ki, hogy a vállalkozók tartoznak évi bért fizetni a városnak és a bérkocsi állomásokon négy olyan hirdetési táblát felállítani, amelyekben telefon állomást létesít a város.

— **Temesvár románjai is tiltakoznak.** *Temesvár*-ról táviratozzák: A temesvári románok ma népgyűlést tartottak, amelyen tiltakoztak a nem állami tanítók fizetésrendezéséről szóló javaslat törvényerőre való emelése ellen.

— **Az elhagyott asszony boszuja.** *Nagy* Sándorné, egy vingai földmunkás felesége, akit az ura elhagyott, hogy egy más nővel álljon össze, elhatározta, hogy megboszulja férje hűtlenségét. E hó 4-én elindult *Arad-Gáj*-ról, ahol legutóbb lakott, *Vingára*, azzal a szándékkal, hogy az urát lelövi. Este 7 és 8 óra közt elment a házhoz, ahol egy kerítés mögül látta, hogy férje vizet merít az udvaron. Kétszer feléje lött. A második lövés után eltűnt *Nagy* alakja, amiből ő azt következtette, hogy a golyó talált. Ez igaz is volt. *Nagy* holtan bukott a kutba. Erre önmagára sötötte a fegyvert, de a golyó célt tévesztett. Arra a kérdésre, hogy miért követte el a merényletet, azt felelte, hogy bánatában, amiért az ura őt eltávolította a házából. Az asszonyt, aki egy ízben már büntetve volt lopás vétsége miatt, az ügyészségi fogházba szállították.

— **Bírói vizsga.** *Gillányi* Artur aradi kir. járásbírósi aljegyző a napokban letette a bírói vizsgát.

— **Hivatalos órák a városnál.** A város tisztviselői arra kérték a várost, hogy a nyári hónapokra állítsa vissza a délután két óráig tartó hivatalos órarendszert. A tanács azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a tisztviselők kérelmét utasítsa el.

— **Egy tisztviselő ünneplése.** Az aradi magántisztviselő karnak egyik lelkes, tiszteletben álló tagja, *Hacker* Mór, a *Bing* Ede bornagykereskedő cég intézője június 18-án tölti be huszonötödik évét annak, hogy ily minőségében a cég szolgálatában áll. Ez alkalommal, a mint értesülünk, a magántisztviselők, valamint a kereskedő-társadalom részéről kitüntető ovációkban készülődnek a jubilánst részesíteni. *Hacker* Mór működése alatt a külföldön igen nagy teret hódított a hazai boroknak, s a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak között a nyugdíj-ügy rendezésének egyik buzgó harcosa.

— **Uj vasut Aradmegyében.** A kereskedelemügyi miniszter *Milkó* Vilmos és fiai szegedi cégnek az aradi és csanádi egyesült vasutak *Alváca* állomásától *Ternova*, *Steja*, *Tomesd* és *Dobroc* községek határain át *Obersina* közséig vezetendő 0.70 méteres keskeny nyomtávu gőzüzemű helyi érdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

— **Hivatalos humor.** A *Maros* mellékfolyója partján fekszik ez a régi erdélyi város, mely köhidat is építtetett a vizen ama híres fölrással, hogy épült helyben. — Nagy tutajozás van ezen a vidéken s a város pénzel a kikötőtől. — A múlt hónapban történt, hogy a víz letépett hat tutajt s a tanács kénytelen lett volna kártérítést fizetni. — Am azt megelőzőleg kiküldött hat tanácsbeli tagot, hogy keressék meg a tutajokat, még pedig hármat vizmentén lefelé, hármat pedig a folyás ellenében — fölfelé. De még ennél is klasszikusabb eset történt a múlt héten, amikor egy szerütüzhöz kivontatták a tűzfecskendőt, de a drága jószág — *Tarnóczy* idejéből — megtagadta a szolgálatot, nem szuperált. Másnap a tanács rendeletet küldött a tűzoltó parancsnoknak és szigoruan meghagyta, hogy ezentul a fecskendő kipróbálandó — két órával minden tüzeset előtt!

— **A boszu.** *Witkovitz*-ban, Ausztriában borzasztó boszut állott főnökén egy sötétlelkű postatiszt. *Ziweger* József az állatias ember neve, aki a postafőnökkel, *Nitschmann* Lipóttal már hónapok óta heves viszálykodásban állott. *Ziweger* egy ízben szóváltás közben megsértette főnökét, aki följelentette és ezért felsőbb helyen megróvásban részesült. A postatiszt ördögi boszut forralt. Tegnapelőtt este elment főnöke lakására és azt hazudta, hogy a főfelügyelő ellenőrző vizsgálatra a városkába érkezett és most a vasgár fiók-postahivatalában tartózkodik. A főnök gyanutlanul odasietett, az elvetemült ember pedig ezalatt hatalmas bunkót rántott elő, amelylyel agyba-főbe verte a főnök feleségét. A szerencsétlen asszonyszétzuzott koponyával haldokolva maradt a földön, a gonosztevő pedig elmenekült. De másnap a csendőrök elfogták és börtönbe vetették. A huszonöt éves asszonyt kórházba szállították, de az orvosok *nem biznak fölgógyulásában*.

— **Praeservativ** ideális legjobb minőségben *Vojtek* és *Weisz*nál. 201

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Uj-Arad, április 9.

Nem hiába, hogy április hónapban vagyunk, olyan is az időjárás, változatosabb nem is lehet.

Két nap óta pedig olyan jellegzetű, mintha még a télben volnánk. Bizony az ilyen idő nem kedvező s nem csoda, hogy a gabonaüzlet irányzata szilárdulás felé hajlik.

A mai piacon eladásra került:
1500—1600 mm. buza 7.20—30.
500—600 mm. tengeri 4.70—80.
Névleges jegyzés:
Zab 6.80—7.
Árpa 5.80—6.
Rozs 5.60—70.

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása —

Budapest, április 9.

Kevés forgalom, 5—7½ fillérrel magasabb árak. — Amerika ½ magnsabb. Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilásra	8.03—8.04	8.04—8.05
Buza októberre	8.23—8.24	8.24—8.25
Rozs áprilásra	6.52—6.53	6.50—6.51
Zab áprilásra	7.73—7.74	7.70—7.71
Uj tengeri	5.41—5.42	5.38—5.39

Zárul 5 órakor:

Magyar hitelrészvény 776.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény 666.75

Tavaszi újdonságok női felöltők és Cosztümökben

RADÓ GYULA áruháza Andrassy-tér (szemben az új minorita templommal.) 785

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

Április 9

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 149—150 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 149—150 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 149—150 fillérig.
Sertéslétszám: Április hó 6. napján volt készlet 25,421 darab, április hó 7. napján főlhajtott 715 darab, április hó 7. napján elszállított 350 darab, április hó 8. napjára maradt készletben 25,786 darab.

Nagyon nehéz

de nem teljesen lehetetlen oly szert találni, mely gyermekek részére épp oly megbízható és eredményes hatású, mint a gyógycsukamájolajból alfoszorsavas méz és nátron hozzáadásával készülő Scott-féle Emulsio; mert a Scott-féle Emulsio a fiatal szervezetbe új erőt vezet és segíti a fejlődéssel kapcsolatos nehézségeken. A Scott-féle Emulsio egytől jó ízű, könnyen emészthető és oly tiszta szer, hogy a legcsekélyebb zavarokat sem okozza és állandóan csak a legjobb sikerrel használható A Scott-féle Emulsio sokkal jobb, mint a közönséges csukamájolaj.

A Scott-féle Emulsio valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vívó halász” védjegy. 4000

SCOTT-féle EMULSIO

minden gyógyszerárban kapható.

Egy eredeti üveg ára: 2 K. 50 f.

Nemzeti Színház.

A) bérlet.

A) bérlet.

Szerdán, 1907. évi április hó 10-én:

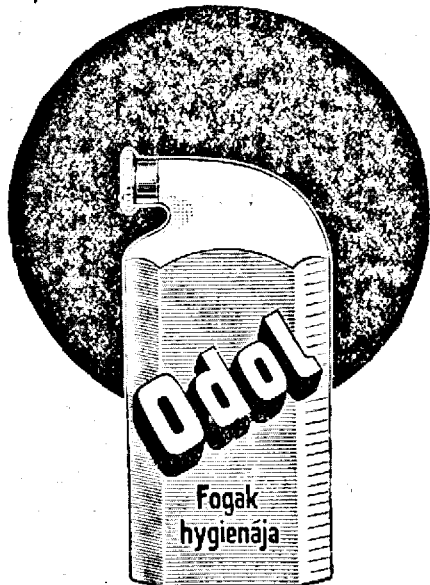
A zsába.

Francia bohózat 3 felvonásban Irták: Hennequin és Duval. Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Barisard	Szendrei M.	Susanne	Novák Irén.
Colette, neje	Körössi Juci.	Lebuchois	Várnai Jenő.
Leclapierné	Benkő P.	Zenobia, húga	Harmath J.
Marcinelle	Delli Laj. s.	Theodore	Hortl Sándor.

Kezdete este 7 és fél órakor.

3926

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. ércokoporsó-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alólírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejtethetetlen jó édesanya, nagyanya, dédanya és rokon

özv. NAGY GYÖRGYNÉ szül. SZABÓ MÁRIA,

f. é. április hó 9-én d. e. 9 órakor, életének 69-ik évében, rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai április hó 10-én, d. u. 1/4 órakor fognak Kiszutca 3-ik számú házban a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tételni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért április hó 12-én d. e. 8 órakor fog a főt. Minorita-atyák templomában az Egek Urának bemutatni.

Arad, 1907. április hó 9-én.

Aldás emlékére!

Rónai Károlyné szül. Nagy Mariska	Gabányi Lászlóné szül. Rónai Mariska,
Nagy S. Vilmos, gyermekel.	Rónai Jenő, Nagy Károly.
Rónai Károly, özv. Nagy Károlyné szül.	Nagy Mariska, Nagy Margitka, unokái.
Mészáros Mariska	Gabányi Erzsike, dédunokája.
Nagy S. Vilmosné szül. Varga Margit, veje és menyel.	

1090

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jóbarát és ismerőseinknek, kik megboldogult édes jó anyánk:

özv. Malovich Anna Zsófia

m. kir. adóhivatal ellenőrné

f. hó 8-án végbement temetése alkalmával megjelenésükkel és részvételükkel fájdalomukat enyhíteni törekedtek, ezuttal hálás köszönetünket nyilvánítjuk.

Arad, 1907. április 9.

1088

A gyászoló család.

IDEGENEK ARADON.

Április 9

Fehér Kereszt-szálloda. Spiró N. állami hivatalnok Saarbrücken. — Kelemen Dávid hivatalnok Budapest. — Bit Jakab kereskedő Brün. — Corusa Vazul és neje Szeliste. — Roth Jenő dr. ezredorvos Nagyvárad. — Zerkovics Lajos kereskedő Acsuca. — Külley E. mérnök igazgató. — Bodnár Lajos kereskedő Budapest. — Bartha Elemér mérnök Budapest. — Csernyi György gazdálkodó Békéscsaba. — Chovanyecz Imre gazdálkodó Békéscsaba. — Szöllősi Emil mérnök Kolozsvár. — Sárközi Sándor mérnök Budapest. — Herre István gyáros Brün. — Bartha Imre gyógyszerész Zsombolya. — Kállay Tivadar

hivatalnok Orsova. — Somogyi Sándor birtokos Fehértemplom. — Hereska Árpád magánzó Resica. — Messerschmidt Berthold Berlin — Guillery Károly építész München. — Somorjay Lajos Budapest. — Lantay Iván Budapest. — Bauer Sándor utazó Budapest. — Radó Mór utazó Budapest. — Reiner Manó utazó Budapest. — Somogyi Lajos utazó Budapest. — Bascha Lipót utazó Budapest. — Kleber J. utazó Budapest. — Herre Antal utazó Grác. — Csillag József utazó Bécs. — Richter Adolf utazó Bécs. — Klein Dezső utazó Bécs. — Larmicska Ferenc utazó Bécs. — Stern Sándor utazó Bécs. — Salamon Iván utazó Bécs. — Klein Izso utazó Bécs. — Szénasi József utazó Bécs.

Központi szálloda. Schinnagl Henrik birtokos Lemberg. — Markusz József magánzó Budapest. — Marta Sándor dr. ügyvéd Lipppa. — Hegedüs Tamás főfelügyelő Békéscsaba. — Thury Lajos bankhivatalnok Békéscsaba. — Feid Mór kereskedő Bécs. — Löwber Géza kereskedő Budapest. — Erdélyi Ignác magánzó Budapest. — Kohn Albert kereskedő Budapest. — Frank Janos automobilvezető Kom. — Havas Márton kereskedő Budapest. — Karácsonyi János kereskedő Kolozsvár. — Elek Miklós kereskedő Budapest. — Winter Johanna kereskedő Budapest. — Naszay Rezső kereskedő Nagylak. — Deiman Ferenc kereskedő Budapest. — Török Jenő kereskedő Budapest. — Berger Manó kereskedő Budapest.

9873—1907.

Hirdetmény.

A m. kir. földmívelésügyi miniszteriumnak értesítése nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy a gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1907. év folyamán hat időszakos tanfolyam fog tartatni a következő beosztás mellett:

Május hó 1—21-ig földmives kiscsapatok, június 1—15-ig erdőőrök, június 18—28-ig lelkészek, július 1—21. és július 24-től augusztus 15-ig néptanítók, végre augusztus 18—31-ig nők számára.

Céljuk ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint hogy a méhkaptáraknak és méhészeti segédeszközöknek házilag való elkészítését is megtanulják.

Mindegyik tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban díjtalanul részesülnek és ezenkívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják s a m. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7 16. vonalszakasza között lévő valamelyik állomásáról jönnek, a személy és vegyes vonatok III. kocsiosztályában érvényes féláru menetjegyváltására jogosító igazolványt küldetik, melynek ára a visszautazás költségeivel együtt a tanfolyamról való elutazásokra fog megtéríteni.

Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy egy koronás bélyegjeggyel ellátott folyamodványukat, melyben a foglalkozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérelmezik, a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez címezve, felettes hatóságuk útján, a földmivesek és más foglalkozásuk pedig községük előljáróságának ajánlásával ellátva, az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal nyujtsák be.

Miről az érdeklődőket értesítjük.

Arad, 1907. évi április hó 6-án.

A városi tanács.

URAK!!!

Oltöny és felöltő szöveteket előnyösen csak a kizárólagos posztó gyári raktárban vásárolhatnak.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. sz.

Szőlőoltványok.

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökérzetű, bor és csemegefajú

fásoltványokat

szállít, ameddig a készlet tart:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál Deák Ferenc utca 8. sz. a. 303

Telefon 229.

Telefon 229.

Azon urral, ki

ezen lapra figyelmeztetett holnap d. u. 5—6 óra közt találkozhatom a Forray-utca Nádasdy-palotában levő **Zinner Vilmos** mű órás és ékszerész kirakata előtt.

Férjhez mennék

azon urhoz, a ki arról biztosít, hogy a karika gyűrűt **Zinner Vilmos** ékszerésznél veszi meg, ahol jól és olcsón lehet vásárolni.

351

Hálás leszek

azon nemesszívű hölgynek ki, hogy a hivatalból el ne késsek megveszi azon szép és olcsó zsebórárt, a melyet **Zinner Vilmos** mű órás Forray-utcai kirakata-ba láttam.

Telefon szám 184. **Mosóintézet átvétel!** Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes megelegedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Antich Lajos-utca 2. szám átvettém és annak szakszerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást **háziig kezel, minden vegyíster mellőzésevel, kizárólagosan kézimunkással,** melynek következtében a ruha nincs kitéve időelöltti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda **Antich Lajos-utca 2. szám.**

1870—1907.

9—1907. mg.

Hirdetmény.

Értesítjük Arad város közönségét, hogy a törvényhatósági bizottság 6758., 6983., 6984., 7017., 7170., 7188., 7278. és 7372/1907. számú határozata értelmében a városi tisztviselők, napidíjasok, tűzoltók és hivataloszolgák drágasági pótlék, a rendőrelégénység lakbér, az utegyengétek és városi kocsisok fizetés emelés tárgyában benyújtott kérvényeire akként határozott, hogy azokat tárgyalás és véleményes jelentéstétel végett a hármas bizottságnak kiadni rendelte.

Ezen határozat alapján számvevőségünk a pótköltségvetési előirányzatot elkészítvén azt a vonatkozó iratok kapcsán a városháza tanácsstermében 15 napra azzal tesszük ki közszemlére, hogy az az ellen ezen határidőn belül a polgármester urhoz esetleg benyújtandó felszólamlással lehet élni.

Arad, 1907. évi április hó 6-án.

A városi tanács.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy a lovak és szarvasmarhák tulajdonosainak és pedig azoknak, a kik a belvárosban, továbbá Sarkad, Ujtelep, Erzsébet, Séga és Poltura külvárosokban laknak: a városi kamarási hivatalban, a Gáj külvárosban és a tanyákon lakóknak pedig a gájai alkaptányi hivatalban be kell jelenteniök, hogy hány darab lovat vagy szarvasmarhát kívánnak ez évben a városilegelőre bocsájtani.

Az említett hivataloknál való jelentkezésre f. évi április 11., 12., 13., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 22. napjait tűzzük ki.

Ezen határidőn túl jelentkezések nem fogadtatnak el.

A jelentkezések alkalmával lesznek kiállítandók a kötelezvények a legeltetési és pásztordíjaknak ama fele részére nézve a melyeknek kifizetése nem a legelőre való bocsájtás előtt, hanem f. évi augusztus hó 20-ig történhetik.

A városi tanács.

Városi és megyei telefon 509.

PÉNZ

a legolcsóbban és leggyorsabban földekre és városi házakra **amortisatióra** (tőketörlesztéssel)

Aradon a lerészibb és legismertebb közvetítő iroda

Szücs F. Vilmos

a nagyzebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)
a fiók posta mellett.

Elvállalok convertálásokat utólagos díj és költség megtérítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.”

Ugyanitt megbízható üzletszerzők alkalmazást kaphatnak.

531

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési módokat mellett eladok.

Tápértékben leggazdagabb,

Hatásában fölülmulthatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

313

Tyúkszem már nincs többé!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLINT

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Dr. D. Graur Viktor aradi fogorvos bacteriumölő

szájvizének és **fogporának** egyedüli raktára

egy üveg szájviz 2 kor., egy doboz fogpor 1 kor.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibelya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegie 70 fill.

„NEVER” amerikai gummi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési rovatát használja.

3 szobás lakás

vizvezetékekkel májustól kiadó Westselényi-utca 21. Tudakozódni a házfelügyelőnél. 1068

Kiadóhivatalunkban nagyobb mennyiségű

filc (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

Francia „Blouse Album“

dus tartalommal, legújabb eredeti francia divatképekkel 1 korona 50 fillérért kapható **Ingyen I. és Fia** könyvkereskedésében Arad. Telefon 517. 361

Kiadók

első és másodemeleti 2—3 szobából álló lakások május 1-től Hunyadi-utca 1. szám alatt, Szabadság-tér sarkán. 1087

191—1907. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírósnak 1907. évi Sp. II. 63. szá. végzése következtében Dr. Éles Béla aradi ügyvéd által képviselt Frank S. András aradi cég javára, Piklor Miklósné orcivalvi lakos ellen 61 kor. 44 fillér s jár. erejéig 1907. évi március hó 18-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2200 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: tejszínező és vajgyurógép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a vingai kir. járásbírósnak 1907. évi V. 106. számú végzése folytán 61 kor. 44 fill. tőkekövetelés, ennek 1907. évi január hó 1. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 73 kor. 45 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Orcivalván alperesnél leendő megtartására 1907. évi április hó 19-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.c. 102. §. értelmében ezek javára is elrendel tetik.

Kelt Vingán 1907. évi április hó 4. napján.

Enyedy Zsigmond,
kir. bír. végrehajtó.

1078

Feltűnő újdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szívhatja. 346

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Vaskereskedés

teljes raktárral együtt jutányos árban es kedvező fizetési feltételek ellenében az üzlettili visszavonulás következtében

sürgősen eladó.

Áruraktár értéke 7—8000 kor.

Ugyanilyen egy nagy 1085

faszin is eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Villanyvilágítási, telefon, csengettyű, és villámhárító

berendezéseket és javításokat, lámpák és csillárok átalakítását gáz- és villanyra szakszerűen és a legolcsóbban végzem. — Ivtámpákat, elektro-motorokat és tusztereket mutatkönyv, vagy rajz szerint szállítok. Legjobb minőségű villanykörték, Auerek és tvlámpaszenekeket raktáron tartok.

Diamant Ferenc.

Kazinczy-ut. 1.
(A polgári iskolával szemben.)

Egy jóforgalmu szatócs-üzlet

italméréssel egybekötve, kedvező feltételek mellett május 1-re, szükség esetén azonnal átadó.

Cím a kiadóhivatalban. 784

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-tartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és hugykőképződmények, nemi szervek váladékai, torok lepedék, ondó, anyatej és kor-szövettani vizsgálatokat mér-sékelt díjazásért. 288

30.000 darab

szines, legdivatosabb fagonu

nap- és esőernyőt

minden elfogadható áron elárusit

Nassan R.

nap és esőernyő készítő

ARAD, Szabadság-tér 19. sz.

Rosenblüh J. és Társa cég mellett.

Javításokat és áthuzásokat két óra

alatt eszközlök. 822

Biztosítási

üzletszerzők

és szervezők

magas fixum és jutalék mellett felvétetnek az Első Leánykiházasító Egylet m. sz. Gyermek és Életbiztosító aradi vezérigynökségénél

Szabadság-tér 22. sz.

Színház-épület.

Bővebb felvilágosítást ad a titkár.

Telefon 421 sz.

175 darab

pontos járatu ezüst

zsebórát

minden elfogadható áron elárusit

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 54-56. szám alatt.

Pölzl kávéház

mellett.

Értesítés?

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szives figyelmét felhívni arra, hogy 793

Weitzer János-utca 10. szám alatt

Dr. Robitzek háza

egy a mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a legelegánsabb izlést kielégítő angol és francia divat szerinti **toiletteket** a legjutányosabb árak mellett készítek, melyre tapasztalatainkat úgy én, mint nóm, nagy fővárosokban szerztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t. hölgyközönséget, hogy a legmodernebb szabászat tanítását a legrovidebb idő alatt betanítjuk.

Nagybecsű pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok felvétetnek.

„Noxon“

Canada-kaszáló-gépeket

elsőrendű gyártmányt,

Kévekötoőket

Arató-gépeket,

Fűkaszálókat

melyek kifogástalanul dolgoznak, szállítanak

MAYFARTH PH. és Tsa Bécs, II.

gépgyára és vasútdíjeje

M. m. Frankfurt, Berlin, Páris.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentesen. 399